

BOŽJA BESEDA DANES

Revija Zavoda Biblično gibanje

Veselite se v upanju,
potrpite v stiski,
vztrajajte v molitvi ...
(Rim 12,12)

τῇ ἐλπίδι χαίροντες,
τῇ θλίψει ὑπομένοντες,
τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες ...

VELIKONOČNO UPANJE

POGOVOR Z ROMANO BIDER Zlata Krašovec
Trpljenje se rima na vstajenje

BOŽJA BESEDA RASTE Gregor Čušin
Vesel kot pomaranča ...

BRALCEM BOŽJE BESEDE Kristian Koželj
Ne imejte se v svojih očeh za pametne

IZZIV ZA DELO V SKUPINAH Andraž Arko
Smrt nima zadnje besede, ampak življenje!

UVODNIK Samo Skralovnik ČETUDI KDO VSTANE OD MRTVIH	3
ZAHVALA Samo Skralovnik PŠENIČNO ZRNO NE OSTANE SÁMO	4
MALI KLJUČ SVETEGA PISMA s. Snežna Večko V VERIGAH OBLASTI IN SUŽENJSTVA	5
BOŽJA BESEDA RASTE Gregor Čušin VESEL KOT POMARANČA ...	6
PAPEŽ FRANČIŠEK POSLUŠA BOŽJO BESEDO Primož Erjavec OKUŽENI Z UPANJEM	8
POGOVOR S PRIJATELJI BOŽJE BESEDE Zlata Krašovec TRPLJENJE SE RIMA NA VSTAJENJE	10
RAZLAGA ODLOMKA STARE ZAVEZE Samo Skralovnik DEKALOG, EVANGELIJ STARE ZAVEZE	14
RAZLAGA ODLOMKA NOVE ZAVEZE Matjaž Celarc ŽIVLJENJE PRVE KRŠČANSKE SKUPNOSTI	17
BRALCEM BOŽJE BESEDE Kristian Koželj NE IMEJTE SE V SVOJIH OČEH ZA PAMETNE	20
IZZIV ZA DELO V SKUPINAH Andraž Arko SMRT NIMA ZADNJE BESEDE, AMPAK ŽIVLJENJE!	22
IZZIV ZA OSEBNO DELO Teja Omerzel ŠE DOBRO, DA SRCE SLIŠI, KO POKLIČE LJUBEZEN	24
OSEBE V SVETEM PISMU Izet Veladžić ELIÁB, TISTI »ŠPICKANDIDAT«, KI NI BIL IZVOLJEN	27
BIBLIČNI TOPOSI Maksimilijan Matjaž, Samo Skralovnik KRONOLOGIJA VELIKEGA TEDNA	28
CERKVENI OČETJE BEREJO SVETO PISMO br. Jan Dominik Bogataj PAVEL IN SKRIVNOSTNA DEVICA TEKLA	30
SMEJATI SE S SVETIM PISMOM Samo Skralovnik KDO PRAVI, DA SO ŽIVALI BREZ PAMETI?	32
POROČILO Jana Podjavoršek PRAZNIK HVALEŽNOSTI	34
NAPOVED SIMPOZIJA Samo Skralovnik JUDOVSKO-KRŠČANSKI VIRI IN RAZSEŽNOSTI DIALOGA	36
PRIPOROČAMO V BRANJE Samo Skralovnik EGERIJA: POTOPIŠ/ITINERARIUM	37
MOLITEV Z BOŽJO BESEDO Delavnice molitve in življenja	38

BOŽJA BESEDA DANES je katoliška biblična revija, ki jo izdaja Zavod Biblično gibanje s podporo SŠK. Izhaja trikrat letno.

Revijo lahko naročite ali odjavite po pošti na naslov gibanja in uredništva.

NASLOV ZAVODA IN UREDNIŠTVA:

Zavod Biblično gibanje
Poljanska cesta 2, 1000 Ljubljana
info@biblicnogibanje.si
www.biblicnogibanje.si
www.facebook.com/biblicnogibanje.si

UREDNIŠKI ODBOR:

Vlasta Doležal Rus, Zlata Krašovec, Tatjana Rupnik

ODGOVORNI UREDNIK: dr. Samo Skralovnik

GLAVNI UREDNIK: dr. Maksimilijan Matjaž

LEKTORIRANJE: Barbara Skralovnik

FOTOGRAFIJE: Avtorji uporabljenih fotografij so navedeni pod fotografijami.

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI: Jon Tyson (Unsplash)

OBLIKOVNA ZASNOVA: Branka Smodiš

PRELOM IN PRIPRAVA ZA TISK: Robert Rošker

TISK: Salve, d. o. o., Ljubljana

Priporočen je prostovoljni dar za pokritje stroškov izhajanja revije.
Transakcijski račun pri Delavski hranilnici: SI56 6100 0002 0986006

foto: Jure Vltušnik

UVODNIK Samo Skralovnik

ČETUDI KDO VSTANE OD MRTVIH

Morda ni naključje, da v evangelijskih beremo o dveh osebah z imenom Lazar. V Lukovi priliki (16,19-31) spregledan in poln ran po telesu leži pri vratih bogataša, ki dan za dnem hodi »po drugi strani mimo« (prim. 10,31). Ko oba umreta, bogataš prosi Abrahama, da obujenega Lazarja pošlje v njegovo hišo, da posvari brate: »[Č]e pojde kdo od mrtvih k njim, se bodo spreobrnil.« (16,30) Toda Abraham meni drugače: »Če ne poslušajo Mojzesa in prerokov, se ne bodo dali prepričati, četudi kdo vstane od mrtvih.« (16,30)

O drugem Lazarju beremo v Janezovem evangeliju. To je bolni Lazar, ki umre in o katerem sestri Marija in Marta pošljeta Jezusu sporočilo: »Gospod, glej, tisti, ki ga imaš rad, je bolan.« (Jn 11,3) Pretresljivo je, kako je – povsem drugačen od bogataševega – opisan Jezusov odnos do trpečega prijatelja (v. 11): bil je pretresen (v. 33), ob njegovi bedi se je zjokal (v. 35), končno ga je z močnim glasom poklical nazaj v življenje: »Lazar, pridi ven!« (v. 43)

Kaj imata ti dve zgodbi poleg imena Lazar še skupnega? Obe zgodbi se dotikata vstajenja in s tem povezanega odnosa do bližnjega. Lazar pri bogataševih vratih nam sporoča, da je za nas človek, v katerem ne prepoznamo bližnjega, na neki način mrtev. Papež Frančišek zapiše, da ima vsak človek, ki »leži pred našimi vrati«, obličje Boga. Vsak človek v stiski, ki nas ne predrami iz srčnega dremeža, ki ne vzdrami našega srca, je mrtev v naših očeh: je živ, a je mrtev (prim. Raz 3,1). Tako je bil revež za bogataša v resnici mrtev, in »četudi kdo vstane od mrtvih« (Lk 16,30), tega ne bi spremenil.

Na drugi strani »Jezusov« Lazar iz Janezovega evangelija naglašava drugo plat iste resničnosti. Ko v drugem prepoznamo bližnjega oz. Božje obličje, ta v naših očeh ni več samo mrtva črka papirja, temveč vstane od mrtvih. Jezus je z obuditvijo Lazarja pokazal, da sega Božja ljubezen onkraj gotovosti smrti. Tudi kristjani smo v življenju vabljeni, da skupaj z očetom izgubljenega sina »obudimo« svoje bližnje, kajti tudi njegov sin je bil »namreč mrtev in je oživel« (Lk 15,24).

Z velikonočno številko revije *Božja beseda danes* smo z različnimi prispevki, izzivi in razmišljanji na temo stiske in upanja povabljeni, da v velikonočno jutro vsakdana obudimo bližnje oz. odnose med nami. Resnično, »kakor mrtev« je samo tisti, ki je »pozabljen iz srca« (Ps 31,13). •••

PŠENIČNO ZRNO NE OSTANE SÁMO

(Jn 12,24)

Za papeža Frančiška vemo, da si močno prizadeva, da bi življenje Cerkve uglasil z Besedo, saj v Svetem pismu prepoznava temeljni vir prenove osebnega življenja vernika in življenja vse Cerkve. Zato Frančiškova odločitev, da za novega celjskega škofa imenuje dr. Maksimilijana Matjaža, v resnici ne bi smela presenečati. Menim, da ni naključje, da je Biblična šola *Evangelii gaudium* – šola, ki je odgovor na Frančiškove spodbude – pod vodstvom dr. Matjaža zaživela prav v Celju. V resnici ni zaživela šola, ampak so zaživela občestva, zato je bila to preroška poteza, ki je v sebi že nosila »pšenično zrno« novega pastirja. Poslanstvo Cerkve se namreč ne uresničuje le z mitro in oznanjevanjem, ampak tudi z umiranjem staremu (Jn 12,24; Gal 2,20) in z ustvarjanjem pogojev za nov način življenja, ki izhaja iz evangelija in se kaže v občestvenem življenju (2 Kor 13,13).

foto: Jure Vitušnik

Dr. Matjaž je dejaven tudi v reviji *Božja beseda danes*. Zadnja leta jo je urejal in usmerjal kot glavni urednik z različnimi sodelavci. Ni skrivnost, da je bil *spiritus agens* vsebinske prenove revije in da je njegova prisotnost revijo močno zaznamovala. Za vse to delo, navdihe in napore se »po njem« v imenu celotnega uredništva zahvaljujemo Bogu Očetu (Kol 3,17).

Pšenično zrno je torej padlo v zemljo, prišla je »ura« (Jn 12,23), toda Jezus nam zagotavlja, da pšenično zrno ne ostane sámó (12,24), zato zapis zaključujem s prošnjo, da Bog Oče ohranja naše občestvo in še naprej razodeva svojega Sina po njegovi (novi) službi. •••

Boris Golec

Maximilian Cezanus PISMO IZ CELEJE

Kjer je meja Norika kraljestva,
svinca polna črna je dolina
in nad njo Matjaževa pečina,
je iz tistega prišel občestva.

Kdaj se to natanko je zgodilo,
našli zlahka boste v šematizmu
in po novem tudi v katekizmu
bo ime njegovo najti milo.

Noričan po rojstvu in imenu,
v Rim odpravil se je že v mladosti,
v vztrajnosti se našel in kreposti,
služil Vsemogočnega namenu.

Ga Emona je nato sprejela,
da duha ji svojega nakloni,
znanje, vednost širi po Emoni,
kajpak zraven tudi dobra dela.

Ni dovolj v provinci mu ostati,
Sveta ga dežela silno mika,
da bi ne ostala zanj le slika,
dano mu je tja odpotovati.

Vrne se nato spet v domovino,
dvajset let v njej poučuje vneto,
slednjič tole je na znanje vzeto:
šel v Celejo bo in v zgodovino.

Le o kom ta zgodba je podana?

Če uganil nisi, tole vedi,
Božji prst je jasno bil posredi,
gre za škofa, za Maksimiljana.

V VERIGAH OBLASTI IN SUŽENJSTVA¹

Izraelski rodovi so se v začetku prvega tisočletja pred Kristusom začeli zgledovati po okoliških narodih, ki so jim vladali kralji. Tudi oni so si zaželeli kralja, da bi bili, »kakor so vsi narodi« (1 Sam 8,20). Zadnjemu sodniku, duhovnemu velikanu Samuelu, ta zamisel ni bila po volji. Bog pa mu je dejal, naj ugodi ljudstvu, čeprav so s tem zavrgli Boga kot svojega kralja (8,7). Izraelska država pa vendar ne bo kakor druge, kjer kralj velja za božanstvo in je nedotakljiv. Bog bo pošiljal kraljem preroke, ki jih bodo opominjali in svarili – žal velikokrat brez uspeha.

Ljudstvo je spoznalo, da jim kralja daje Bog, ker so morali zanj žrebat. Izžreban je bil Kišev sin Savel iz Benjaminovega rodu. Zelo so se ga razveselili. Bil je višji kot kateri koli izmed ljudstva (9–10). Kmalu je junaško obranil oblegano mesto (11). Toda v bitki proti Amalečanom je raje ugodil ljudstvu in svojemu častihlepju, kot da bi izpolnil Božje povelje. In to je bilo dovolj, da v Božjih očeh ni bil več primeren za kralja (15). Njegovo nadaljnje ravnanje kaže na zmedenost in slepo sovraštvo, s katerim je preganjal svojega tekmeča. Tega je prepoznal v mladem junaškem Davidu, ki je premagal strašnega Goljata (17). Savel je Davida vzel na dvor, da bi z igranjem na citre blažil njegovo mračnost. Toda ni vedel, da ga je po Božjem povelju Samuel že mazilil za kralja, zato mu je povsod naklanjal uspeh. Ljudstvo ga je ljubilo, Savel pa je trepetal pred njim in ga hotel ubiti. Preganjal ga je do svoje smrti v bitki pri Gilboi. Davidu je bila odprta pot do prestola, vendar je objokoval Savla in njegovega sina Jonatana, s katerim ga je vezalo tesno prijateljstvo, eno najslavnejših v zgodovini (18–31). David je postal kralj v Hebronu za Judov rod, čez sedem let pa so ga mazilili za kralja nad vsemi Izraelovimi rodovi. Osvojil je jebusejsko utrdbo Jeruzalem in ga naredil za svojo prestolnico (2 Sam 2–5). Ko je vanj pripeljal skrinjo zaveze, je Jeruzalem postal Izraelovo versko središče, sveto mesto, prebivališče Boga sredi svojega ljudstva (6). Davidovo kraljevanje je znamenje trajnega

kraljevanja Boga sredi svojega ljudstva. Po preroku Natanu mu je obljubil, da bodo v Jeruzalemu vedno vladali njegovi potomci: »Tvoja hiša in tvoje kraljestvo bosta obstala pred teboj na veke in tvoj prestol bo utrjen na veke.« (7,16) Nova zaveza na tem temelju predstavi Jezusa kot kralja, prav s temi besedami v angelovem oznanjenju Mariji (Lk 1,32–33).

Svetopisemski pisci pa ob Davidovih vrlinah niso zamolčali njegovega padca. Brez olepševanja so ga orisali tudi kot človeka mesenih strasti, sposobnega hladnokrvnega umora. Takšen se razkrije v prešuštvu z ženo svojega vojaka, ki ga nazadnje da umoriti (2 Sam 11). Prerok Natan mu predoči greh in David prizna: »Grešil sem proti Gospodu.« (12,13) V zavesti svoje krivde bo sprejemal nesreče, ki se bodo zgrnile nanj in na njegovo družino (13–20). Zato David ostaja velik kralj (2 Sam 2–5). Njegov naslednik Salomon, slaven zaradi velike modrosti, je sezidal tempelj v Jeruzalemu, vendar ni ohranil Davidove veličine. Poganske žene, razkošje, visoki davki ... In deset severnih rodov se je pod njegovim samodržnim sinom odcepilo. Nikoli več se niso združili. Kralji so, razen redkih, kopirali greh na greh, se vdajali malikovanju in povezovali s poganskimi sosedi. Bog jim je pošiljal preroke, čudovite Božje ljudi, Amosa, Ozeja, Izaija, Jeremija, Ezekiel ... Njihove besede nas še danes navdihujejo. A jih niso poslušali. Nazadnje je Bog naredil konec tako enemu kot drugemu kraljestvu. Šele v babilonskem izgnanstvu se je ljudstvo vrnilo k svojemu resničnemu Rešitelju. •••

V NASLEDNJI ŠTEVILKI
bomo spoznali ključ
Pot v mišlovko.

¹ Prirejeno po Kustić, Živko. Prev. 2000. *Mali ključ Svetega pisma*. Maribor: Slomškova založba.

foto: Dominic Swain (Unsplash)

VESEL KOT POMARANČA ...

*Mojo vero
ali moje
praznoverje
se že na daleč
»zavoha«
in vsakdo lahko
vidi (!), ali dišim
po ljubezni
ali hinavsko
zaudarjam.*

Sedim za računalnikom in si že teden dni razbijam glavo, o čem naj pišem. Kaj naj napišem? Lahko se sicer izgovarjam na pisateljsko blokado, a ker mi je bilo predlagano, naj pišem o velikonočnem upanju, je vse skupaj samo še huje, saj sem zablokiriral ne le kot pisec, temveč tudi – kar je še bolj skrb vzbujajoče – kot kristjan. Apostol Peter je pred dva tisoč leti dejal in zapisal, naj bomo »vedno pripravljeni na odgovor vsakemu, ki vas sprašuje za razlog upanja, ki je v vas« (1Pt 3,15), jaz pa še po enem tednu ne zmorem enega samega stavka. Da ne bo pomote: ne gre za dvome ali nevero, zgolj za nemoč ubesedenja.

Kako naj nekomu opišem vonj svojega telesa? Enostavno nimam besed: sam sebe ne vonjam, ne dišim si in si niti ne smrdim, saj se redno tuširam, vem, da moje telo vonj ima, to je ne nazadnje – za razliko od Kristusovega vstajenja – tudi znanstveno dokazano, a tega vonja nekomu z besedami enostavno ne morem opisati. Lahko mu rečem le:

»Poduhaj me, pa boš videl, ali ti dišim ali smrdim!« In je mimogrede hecno, da rečemo: »Poduhaj, pa boš videl!«, ko se vonja ne da videti. Vsaj ne s prostim očesom.

Kompliciram in pleteničim, vem, a tudi z razlogi mojega upanja je prav toliko banalno in profano kot z vonjem. Mojo vero ali moje praznoverje se že na daleč »zavoha« in vsakdo lahko vidi (!), ali dišim po ljubezni ali hinavsko zaudarjam. Zavoha se in vidi! Seveda (se) lahko tudi na področju duše nekaj časa zavajam in prikrivam nehigieno z dezodoranti, kot se to da pri telesu, a slej ko prej se bo zavohalo!

In če se zdaj povrnem k »velikonočnemu upanju«, po katerem mora dišati moj prispevek, nimam z njim – lepo katoliško vzgojen, kot sem – na načelni ravni prav nobenih težav in pristajam na vse: na Kristusovo trpljenje, smrt in vstajenje, na naše vstajenje in večno življenje tudi ... A to so zgolj dejstva, ki me sama po sebi pač uvrščajo

v eno od vrstic v razpredelnici, ki jo o ljudeh vodijo statistike. Ali okrog sebe širim vonj velike noči in upanja, pa je drugo vprašanje.

Minulo leto nas je postavilo na preizkušnjo. Prav vse, ves svet, vse človeštvo. Na svojstven način pa prav posebej še nas, verne ljudi, kristjane. Kajti poklicani in postavljeni smo, da smo »sol zemlje in luč sveta« (Mt 5,13-16), da damo okus, ko razmere postanejo neokusne, in da svetimo, ko zavlada tema. Pa smo to storili? Naj si odgovori vsak sam, jaz pa si bom »v imenu celega razreda« izprášal vest.

Sem se prepustil strahu ali sem zaupal? Najprej čisto osebno in intimno, potem pa seveda tudi v odnosu z drugimi. Sem se v debatah pridruževal vsesplošnemu jamranju in pritoževanju ali sem ohranjal optimizem, bodril, pojasnjeval in spodbujal? Sem pristal na nesmisel ali sem iskal smisel in prosil Boga za razsvetljenje? Sem Boga obtožil, da je krivičen, ker je dopustil bolezen, ali sem ga slavil, da je dopustil možnost, da se moja vera utrdi skozi preizkušnjo? Ne le utrdi, apostol Peter celo pravi: »V tem se veselite, čeprav se morate zdaj še nekaj časa žalostiti v raznovrstnih preizkušnjah, da se bo preizkušnost vaše vere, mnogo dragocenejša od zlata, ki je minljivo, pa se v ognju preizkuša, izkazala v hvalo in slavo in čast ob razodetju Jezusa Kristusa.« (1 Pt 1,6-7) Se vam zdi, da smo se kot občestvo razveselili stiske in preizkušnje

foto: Nina Šavli

Do kam seže moj pogled? Le do Kalvarije in križa? Do groba? Ali si »upam« upreti oči še dlje, više in globlje, preko in onkraj?

»Veselite se v upanju, potrpite v stiski, vztrajajte v molitvi« (Rim 12,12), je zapisal Pavel in to je zdravilo za našo krščansko slabokrvnost in mlačnost. Zdravilo, ki bi ga moral vsak kristjan zaužiti vsak dan navsezgodaj eno veliko žlico in po potrebi še nekajkrat preko dneva, lahko pa tudi pred potrebo in še ponoči!

Upam, da ste opazili, da je stiska zapisana na sredini. Lepo stisnjena. Na eni strani se naslanja na upanje, na drugi stani se dotika molitve. Prav tako kot je potrpljenje stisnjeno med veselje in vztrajanje. Tako mora biti. Drugače ne gre. Stiska pač stisne. To že ime samo pove. In ko stisne, zdrobi, zlomi, zmečka lupino ... da priteče, kar pač je v notranjosti. V stiski človek pokaže, kaj nosi v sebi, iz česa je. In ko stiska stisne kristjana, bi se moral pokazati Kristus. Zadišati bi moral po ljubezni, po odrešenju, po nebesih.

Rad se igram z besedami, pa bom to storil še zdaj, kajti zanimivo se mi zdi, kako lahko Pavlovo poved premešam, pa nič ne izgubi pomena, ga zgolj pridobiva. Poved »Veselite se v upanju, potrpite v stiski, vztrajajte v molitvi« torej zveni prav tako dobro, če rečem tudi »Potrpite v upanju, vztrajajte v stiski, veselite se v molitvi« ali »Vztrajajte v upanju, veselite se v stiski, potrpite v molitvi«.

Lani, na začetku »lockdowna«, popolnega zaprtja, se mi je zapisala pesem, ki sem si jo potem še večkrat ponovil. Pravzaprav sem jo začel moliti. In jo bom molil do smrtne ure:

»Ko pride čas za to, moj Bog,
kot pomarančo me ožemi,
iztisni iz mene zadnji sok,
le smeha, smeha mi ne vzemi.« ...

Nas je »virus« razkrinkal kot čistilce Boga, zaprtega v pozlačene cerkvene tabernaklje, ali odkril kot iskalce Boga, skritega v bližnjem?

Stiska je zapisana na sredini. Na eni strani se naslanja na upanje, na drugi stani se dotika molitve.

foto: Anshu A (Unsplash)

ali smo se razkropili na vse strani kot ovce oblačnega in temačnega dne? (Ezk 34,12) Nas je »virus« razkrinkal zgolj kot čistilce Boga, zaprtega v pozlačene cerkvene tabernaklje, ali odkril kot iskalce Boga, skritega v bližnjem? V slehernem bližnjem, ne le v prvih petih po našem izboru?!

OKUŽENI Z UPANJEM

Velikonočno sporočilo je nosilec veselja in upanja še prav posebej zaradi temnih dogodkov, iz katerih se izvije. Zaradi velike krize in temne noči je še bolj razvidno veselje in svetloba tega sporočila. Kriza pandemije se letos obnavlja, zato bodo dobrodošli nagovori papeža Frančiška, ki jih je v pandemičnem času podajal vernikom ob veliki noči.

OKUŽBA UPANJA

Na veliko noč po vsem svetu odmeva oznanilo Cerkve: »Jezus Kristus je vstal! Resnično je vstal!« Kot novi plamen se ta blaga vest prižge v noči, tudi v noči sveta, ki je stiskan od pandemije. V tej noči odmeva glas Cerkve: »Vstal je Kristus, upanje moje!« To je drugačna okužba, ki jo predajamo od srca do srca – ker vsako človeško srce pričakuje to blagovest. To je okužba upanja: »Vstal je Kristus, upanje moje!« Ne gre za magični obrazec, ki bi odgnal vse probleme. Ne, Kristusovo vstajenje ni to. Nasprotno, je zmaga ljubezni nad korenino zla, zmaga, ki ne preskoči trpljenja in smrti, ampak ju prečka in odpre pot v globeli, tako da zlo spremeni v dobro: to je ekskluzivno znamenje Božje moči. Vstali je Križani, ne nekdo drug. Na svojem povelčanem telesu nosi neizbrisne rane: rane, ki so postale špranje upanja. Vanj uprimo svoj pogled, da bo ozdravil rane prizadetega človeštva. (12. april 2020)

PRIČE UPANJA

»Tega Jezusa je Bog obudil in mi vsi smo temu priče.« (Apd 2,32) S temi besedami na začetku Apostolskih del oznanja Peter. Kot bi rekel: »Dam svoj ugled zanj, dam svoje življenje zanj.« Od tega trenutka se oznanilo, da je Kristus vstal, širi povsod in dosega vsak kotiček zemlje ter postaja sporočilo upanja za vse. Jezusovo vstajenje nam pove, da nima smrt zadnje besede, ampak življenje. S tem ko je obudil svojega Edinorojenega Sina, je Bog Oče v polnosti razodel svojo ljubezen in svoje usmiljenje do človeštva vseh časov in vekov. Če je Kristus vstal, je mogoče gledati z zaupanjem vsak dogodek našega bivanja, tudi tiste najtežje, polne stisk in negotovosti. To je velikonočno sporočilo,

ki smo ga poklicani razglašati z besedami, predvsem pa s pričevanjem življenja. O, da bi po naših domovih in v naših srcih lahko odmevala ta vesela novica: »Kristus, upanje moje, je vstal.« Ta gotovost naj okrepi vero vsakega krščenega in opogumi predvsem tiste, ki se soočajo z velikim trpljenjem in težavami. (12. april 2020)

KRIZA JE SITO

Kriza je pojav, ki zajame vse. Navzoča je povsod in v vsakem obdobju zgodovine. Zajame ideologije, politiko, ekonomijo, tehniko, ekologijo in verstva. Gre torej za neizogibno etapo zgodovine osebe in družbe. Razodeva se kot izjemen dogodek, ki vedno povzroča občutek trepetu, stiske, neuravnovešenosti in negotovosti pri izbirah, ki jih je treba narediti. Kakor spominja etimološki koren glagola *krino*, je kriza tisto sito, ki očisti zrnje po žetvi. (21. december 2020)

V KRIZI HVALITI BOGA

»Slavim te, Oče, Gospod neba in zemlje, ker si to prikril modrim in razumnim in razodel malim.« (Mt 11,25) Po prvih čudežih in vključenosti učencev v oznanjevanje Božjega kraljestva gre Mesijevo poslanstvo skozi krizo in nerazumevanje (prim. Mt 11,20-24). V tem trenutku razočaranosti se Jezus k Očetu ne obrne s tožbo, ampak z radostno hvalnico: »Slavim te, Oče.« Kako to? V trenutku navideznega neuspeha, kjer je vse temno, Jezus moli k Očetu s hvaljenjem. Njegova molitev vodi tudi nas, bralce evangelija, da na drugačen način presojava svoje osebne neuspehe, da na drugačen način presojava situacije, v katerih ne vidimo jasno Božje navzočnosti in njegovega delovanja, ko se zdi, da je zlo prevladalo in ni načina, da bi se ga zaustavilo. Jezus ravno v trenutku, ko bi imel razlog, da Očeta prosi za pojašnilo, Očeta hvali. Zdi se protislovje, a tu je skrita resnica. Nekdo je rekel: »Bog je straža, ki je ob tebi in ti omogoča varno iti dalje.« V težkih in temnih trenutkih imejmo pogum reči: »Blagoslovljen, Gospod.« Hvaliti Gospoda, to nam bo zelo dobro delo. (13. januar 2021)

Vstali na svojem povelčanem telesu nosi neizbrisne rane: rane, ki so postale špranje upanja.

Okužba upanja se predaja od srca do srca – ker vsako človeško srce pričakuje to blagovest.

foto: Ashwin Vaswani (Unsplash)

BOŽJA BESEDA JE ZAGOTOVILO BLIŽINE BOGA – VIR UPANJA

Na nedeljo Božje besede je papež Frančišek pokazal na začetek evangelija, kjer Jezus oznanja nepreklicno Božjo bližino človeku z besedami: »Čas se je dopolnil in Božje kraljestvo se je približalo.« (Mr 1,15) Bog je blizu, to je prvo sporočilo. Njegovo kraljestvo se je spustilo na zemljo. Bog ni, kot smo pogosto skušani, da bi mislili, tam zgoraj daleč v nebesih, ločen od človeškega stanja, ampak je z nami. Čas oddaljenosti se je končal, ko je v Jezusu postal človek. Odtlej je Bog zelo blizu. Od naše človeškosti se ne bo nikoli ločil in se je nikoli ne bo naveličal. Ta bližina je začetek evangelija (v. 15). Tega ni rekel enkrat samkrat, ampak je to govoril oziroma ponavljal neprenehoma. »Bog je blizu« je bil leitmotiv njegovega oznanila, srčika njegovega oznanila. Če je to začetek in odpev Jezusovega pridiganja, ni mogoče, da ne bi bil stalnica kristjanovega življenja in oznanila. Pred čimer koli je treba verovati in oznanjevati, da se nam je Bog približal, da smo bili deležni milosti, usmiljenja. Pred katero koli našo besedo o Bogu obstaja njegova Beseda za nas, ki nam še naprej pravi: »Ne boj se, jaz sem s teboj. Blizu sem ti in ti bom blizu.«

Božja Beseda nam omogoča, da se z roko dotaknemo te bližine, saj – kot pravi Peta Mojzesova knjiga – ni daleč od nas, ampak je *blizu* našemu srcu (prim. 30,14). Je protistrup za strah, da bi ostali sami vpričo življenja. Gospod nas namreč preko svoje Besede *tolaži* oziroma je s tistim, ki je sam. S tem ko nam govori, nas spominja, da smo v njegovem srcu, dragoceni v njegovih očeh, varovani v dlaneh njegovih rok. Božja Beseda vliva ta mir, vendar pa *ne pusti pri miru*. Je Beseda tolažbe, pa tudi spreobrnjenja. »Spreobrnite se,« pravi Jezus takoj po tem, ko oznanja Božjo bližino. Z njegovo bližino je namreč minil čas, ko se je distanciralo od Boga in od drugih; minil je čas, ko vsakdo misli nase in gre naprej po svoje. To ni krščansko, saj se tisti, ki izkusi Božjo bližino, ne more distancirati od bližnjega, se v ravnodušnosti oddaljiti od njega. V tem smislu tisti, ki pogosto obiskuje Božjo Besedo, prejema zdravilna bivanjska prevračanja. Odkrije, da življenje ni čas, da bi se zavarovali pred drugimi in zaščitili same sebe, ampak priložnost, da bi šli drugim naproti v imenu Boga, ki je blizu. Tako nas Beseda, posejana v zemljo našega srca, vodi, da bi *sejali upanje skozi bližino*. Prav tako kot Bog dela z nami. (24. januar 2021) •••

*Kriza je tisto
sito, ki očisti
zrnje po žetvi.*

*Pred katero koli
našo besedo
o Bogu obstaja
njegova Beseda
za nas.*

foto: osebni arhiv

TRPLJENJE SE RIMA NA VSTAJENJE

Z Romano Bider Muhovič, snovalko pravne pobude Vseposvojitev, zvesto bralko Besede in predano mamo in ženo se je pogovarjala Zlata Krašovec.

Kdaj in kako ste spoznali oziroma začutili, da Sveto pismo ni preprosto »Božja okrožnica«, s katero želi Bog ljudem nekaj dopovedati, temveč osebno pismo, ki nagovarja prav vas in ga vedno znova odpirate z drhtečim srcem?

Svetopisemskih dotikov se spominjam že od mladih nog. Rada sem prelistavala Sveto pismo v slikah, najbolj občudovala Mojzesa na poti skozi Rdeče morje in sočustvovala z ubogim Lazarjem, ki so mu psi lizali rane. S staro mamo sva prepevali »Marija z Ogrskega gre« in pogosto hodili v cerkev. Zelo me je prevzela pesem, ki nas jo je na koru naučil star organist: »Bog je ustvaril človeka po svoji podobi, / duša vsa lepa prišla iz njegovih je rok, / Adam je roko iztegnil po sadu nesrečnem, / grešen zdaj človek tava po zemlji okrog ...«

Prav pesmi so bile dolgo časa glavni medij moje evangelizacije. Kakšnih deset let sem igrala kitaro v deklškem zborčku in v živahnem mlademu utripu doživljala bližino in toplino stvarstva: »Hvala za vsako dobro jutro, / hvala za vse življenja dni, / hvala, da lahko Nate svoje preložim skrbi ...« Župnik nam je v zahvalo za redno petje pri nedeljskih mašah in različnih slovesnostih prinašal čudovite knjige in poskrbel tudi za naše duhovne vaje. Tako so se mi na prehodu iz osnovne v srednjo šolo v Stični odprle dih jemajoče duhovne širjave. Takrat sem si kupila prvo Sveto pismo. Nebo se mi je zdelo čisto blizu. Tik preden sem v tretjem letniku gimnazije v letalski nesreči izgubila mamo, se mi je za hip celo odprlo. Nekega jesenskega sobotnega popoldneva sem se z avtobusom vračala iz orglarske šole v Mariboru in strmela v rdeče žareč sončni zahod. Prekipevajoče občudovanje bi rada s kom delila. Prešinilo me je – Bogu lahko o tem povem! Predstavljam si, da je takrat vzpostavil najino direktno zvezo, da sem mu lahko kmalu zatem pripovedovala tudi o svoji žalosti.

Potem sem zapela globoko ljubezensko pesem, ki se je sčasoma pretočila v otroške uspavanke. Prepevam še zdaj, ko sta otroka že velika, saj naša hči, ki je dekle s posebnimi potrebami, obožuje vsakršno glasbo. V njenih prvih letih je bilo petje edina stvar, ki jo je za silo umirila. Naša nenavadna princeska z ganljivo krhkostjo izvablja iz vseh okrog sebe najlepše pesmi in občutljivost za stvari, za katere bi bili brez nje gluhi in slepi. Vzgaja nam hrepenenja in nas uči, da hodita ljubezen in polnost življenja z roko v roki z ranljivostjo. Danes sem prepričana, da Bog čudovito skrbi za ravnotežje med tem, kar nam je s hčerkino prizadetostjo odvzeto, in tem, kar nam je z njo dano. Večkrat se zgrozim ob misli, da če bi v nosečnosti zaslutili njeno diagnozo, bi temu skorajda zagotovo sledil splav. Tako pa lahko na izkušnjo nepredstavljivega Božjega preokvirjanja hudega v dobro iz vsega srca odgovarjam s hvaležnostjo in vero. »Vse prav dela: gluhi dajo, da slišijo, nemim, da govorijo.« (Mr 7,37)

Sveto pismo si predstavljam kot debelo ljubezensko pismo, kjer ima vsaka beseda in vsaka vejica zame čisto poseben pomen. Prebiram ga, da bi znala ljubiti svet in Stvarnika. Berem ga, da črpam čim bolj iz globin, ko iščem odgovore na vprašanja, ki mi jih postavlja življenje. Z možem imava že dolga leta sveti čas, ko zjutraj skupaj moliva hvalnice. Dragoceno se mi zdi skupno raziskovanje Svetega pisma na bibličnih srečanjih in v Biblični šoli, kjer Beseda eksponentno raste med nami. Nepozabne spomine imam na biblična romanja s profesorjem Maksimilijanom Matjažem po svetih krajih. Nekoč sem se ob neki sklepni refleksiji zazrla v svoje ime, kaj vse lahko najdem v njem. Romana je lahko Roma, romarka, v sebi skriva romanco, Amor in Ano, pa tudi Morano, moro in mano. V Svetem pismu berem, da od Boga dobim bel kamenček »in na kamenčku bo napisano novo ime: tega ne pozna nihče, razen tistega, kdor ga prejme« (Raz 2,17).

Apostol Pavel je zapisal: »Veselite se v upanju, potrpite v stiski, vztrajajte v molitvi.« (Rim 12,12) Ko berem te besede, si živo predstavljam prizore človeških stisk iz časa, ki nas je kot narod zelo zaznamoval, da njegove rane nosimo še zmeraj. Gospa Romana Bider Muhovič, ste pobudnica Vseposvojitve

žrtev medvojnega in povojnega nasilja, ki ima za cilj ozdravitev in očiščenje teh ran. Povejte nam nekaj o tem.

Če bi posledice totalitarne morije v slovenskem narodu zdravili s sredstvi, ki jih priporoča apostol Pavel, potem ne bi s strahom trepetali, kam nas bo odneslo naraščajoče nasilje, ki smo mu danes priča v vseh mogočih oblikah. Pod pritiskom težke situacije s covidom-19 so se spet izraziteje prikazale zlovesče razvaline preteklih rodov. Pometanje krvoločnih umazanij pod režimsko preprogo se nam maščuje v najbolj nepravem času stiske s pandemijo. Zamolčano zlo bremeni vse, tudi najmlajše generacije, in zdi se pomenljivo, da Rog zdaj ni samo en, Roga sta že dva. Prvi, Kočevski, nas ni zares pretresel in nismo dojeli grozovite zgodovinske lekcije. Tako o naši sistemski patologiji kriči že drugi Rog, tokrat sredi Ljubljane. Spet se dvigajo nevarne sile, ki za uresničevanje svojih načrtov potrebujejo kaotične razmere. Kot vsa zahodna civilizacija smo tudi mi v dekadentnem zatonu, vrednotni sistemi pospešeno razpadajo in med njimi je na žalost tudi krščanstvo. Žagamo si vejo, na kateri sedimo ...

Vseposvojitve, o kateri me sprašujete, raste prav iz krščanskih korenin, iz vseh zapovedi, ki so zaobsežene v eni sami: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« (Rim 13,9) Cilj pobude je krepiti našo povezanost v sočutju do žrtev vojnega in povojnega zla, spodbujati spominjanje, molitev in obžalovanje vsega neizmerne trpljenja. Nepredelani travmatski dogodki obremenijo več generacij. Strokovnjaki govorijo o t. i. transgeneracijski travmi, ko posameznik čuti posledice travmatskega dogodka, ki ga sam ni doživel, doživeli pa so ga njegovi starši, stari starši ali še bolj oddaljene generacije. Njihovi potomci imajo slabšo funkcionalno prilagoditev kot ljudje, ki travme niso imeli. Starši smo vir učenja ravnanja s čustvenimi stanji, in če imamo zaradi travmatske izkušnje težave pri tem, bomo svoje otroke težko naučili primernega uravnavanja čustev. Nevarnost je, da se nagnjenost k sovražnosti in gospodovanju prenaša iz roda v rod. Kadar travme ne zdravimo ali kadar se ne prepustimo žalovanju, nam ostanejo posledice in trpljenje. Prizadetost, ki jo v našem narodu pušča revolucionarni teror in bratomor, bo presežena le s sočutjem, resnicoljubjem in katarzo.

Vseposvojitve ima vlogo kvasa in prgišče bo dovolj, da prekvasi togo testo izmučenega naroda.

Krhkost otroka je kot velikanski magnet za ljubezen, ki starše prestavi ven iz njih samih v predano razpoložljivost.

**Pobuda
Vseposvojitev
računa
na orjaški
zaklad milosti,
ki čaka v naši
travmatični
preteklosti.**

Spletna pobuda Vseposvojitev je osnovana na nacionalni zbirki podatkov o smrtnih žrtvah med prebivalstvom na območju Republike Slovenije med drugo svetovno vojno in neposredno po njej. Na seznamu je 99.911 imen. Kdor želi, lahko postane varuh spomina na eno izmed žrtev, ki jo lahko ali izbere po imenu in priimku ali pa mu jo dodeli naključni izbor. Na spletni strani je tudi e-pokopališče, kjer lahko poiščemo pomnik, posvečen izbrani osebi, tam prižgemo svečko, pripnemo rože, zapišemo misel v spomin.

V sedmih letih delovanja pobude so bile posvojene 1.403 žrtve, torej približno 1,4 odstotka. To je na prvi pogled tako malo, da bi že kar obupala. Toda ko gledam, kako težavno se zdi ljudem, denimo, nositi zaščitno masko ali upoštevati neka preprosta pravila, mi postane jasno, da je osebna posvojitev žrtve skrajno zahtevno dejanje, ki ustreza zgolj prebujenim in visoko motiviranim posameznikom, ki imajo gostoljubno srce za soljudi. Zato odziv na pobudo pač ne more biti množičen. Varuhi spomina so čisto posebni ljudje iz posebne snovi.

Predstavljam si, da ima Vseposvojitev vlogo kvasa in prgišče bo dovolj, da prekvasi togo testo izmučenega naroda. To ne bi smel biti kvas farizejev, ki cilja na zasluge in prve sedeže, temveč kvas nebeškega kraljestva iz Jezusove prilike: »Nebeško kraljestvo je podobno kvasu, ki ga je vzela žena in ga umesila v tri merice moke, dokler se ni vse prekvasilo.« (Mt 13,33) S tem kraljevskim kvasom življenja, umesenim v testo sveta, vzdihava kruh

Pomenljivo je, da apostol Pavel začne s popotnico »Veselite se v upanju«. Upanje je na prvem mestu. In hkrati na zadnjem, preden ugasne življenje. O molitvi nam govorijo najdene svetinje in rožni venci. Kaj pa »potrpite v stiski«? Težko si predstavljam, da bi to pomenilo zgolj vdajo, nedejavnost, apatijo.

Pretresa in na kolena me spravlja paradoksnost, ki jo uteleša Jezus Kristus. Apostol Pavel opisuje, da kar je pri ljudeh modrost, je pri njem norost. Kar je pri ljudeh slabotno, je pri njem močno. Kar je pri ljudeh veliko, je pri njem majhno. Rodil se je v hlevu, prišel je h grešnikom, postal najubožnejši med nami, služabnik vsem, izpraznjen samega sebe, križan med razbojniki. Nekje sem prebrala, da ni prišel oznanit vesele novice tistim, ki se ukvarjajo z ubogimi, ampak tistim, ki so ubogi. »Blagor vam, ubogi ...« (Lk 6,20)

Tudi v moje življenje Bog vstopa točno tam, kjer sem najbolj uboga, ne skrbijo ga moje kreposti. Poišče me, ko se mučim s svojimi mejami, nemočjo in obupano vpijem: »Reši me, o Bog, kajti voda mi sega že do grla.« (Ps 69,2) Pogostokrat mislim na svetega Frančiška in na njegovo čudovito razlago, kaj je popolno veselje. Popolno veselje kot čista radost nastopi tam, kjer je vse, kar je le možno, v popolni bedi, vendar človek z vero mirno sprejme in ponotranji težke plati življenja, saj ve, kot to pove pesnik Rilke, da »Eden je, ki neizmerno nežno to večno padanje v rokah drži«.

Ko pobrskam med svojimi izkušnjami, kje je kaj popolnega veselja, sem v mislih hitro pri starših otrok s posebnimi potrebami. Pred časom se nas je osem mam zbralo na praznovanju okroglega jubileja ene izmed nas. Morda bi kdo pomislil, da bo v družbi z veliko koncentracijo udarcev usode in najrazličnejših težav z zdravstvenimi, socialnimi in drugimi problemi prevladovalo turobno vzdušje. Bil je prav nasprotno. Namesto žalostink smo zapele orjaško hvalnico življenju. Koliko veselja in srčnosti na kupu, kljub temu da smo vse do grla zakopane v nego, terapije, diagnoze ... »Bog je ljubezen, in tisti, ki ostaja v ljubezni, ostaja v Bogu in Bog ostaja v njem.« (1 Jn 4,16) Krhkost otroka se zdi kot velikanski magnet za ljubezen, ki starše prestavi ven iz njih samih v predano razpoložljivost nebogljenemu centru pozornosti, ki iz njih potegne na videz nemogoče stvari. Ugotovila sem

foto_osebni arhiv

bratstva in sestrstva. Želim si, da bi bil to »naš vsakdanji kruh« in da bi bili nasičeni prav vsi. Se zdi to utopično? V Svetem pismu je veliko podobnih utopičnih idej. »Pri ljudeh je to nemogoče, ne pa pri Bogu, kajti pri Bogu je vse mogoče.« (Mr 10,27)

tudi, da mi je veliko težav, ki jih imajo drugi starši, prihranjenih in da v tej »disciplini« pravzaprav spadam v peresno lahko kategorijo. Brez dvoma pa imamo vsi ljudje ogromne zaloge spečih potencialov, ki bi jih ljubezen in stiska zlahka prebudili. Kako občudujemo slikarje, ki slikajo z usti, ali pa, denimo, gospo brez rok, ki piše, plete in solato otrebi z nogami. Tega ne znamo vsi, ker nam pač ni treba, lahko pa bi.

Slovenci imamo še posebno zalogo spečih potencialov. Pobuda Vseposvojitev računa na orjaški zaklad milosti, ki čaka v naši travmatični preteklosti, da ga odkrijemo. »Kjer se je pomnožil greh, se je še veliko bolj pomnožila milost.« (Rim 5,2) Najdene svetinjice in ostanki rožnih vencev, ki jih omenjate, pričujejo o svetniškem umiranju mučencev. Dajejo nam slutiti, da so se poslavljali z Jezusovimi besedami: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.« (Lk 23,34) Spominjanje njihovega darovanja je kot molitev, ki sprošča nesluteno duhovno moč. Ko se zazremo v grozote, in če prenesemo, kar gledamo, nas soočenje z zlom, trpljenjem in smrtjo globoko presune. Bolečina ustvarja prostor za opazovanje in raziskovanje, kaj je človek, in za ločevanje teme od svetlobe. Ranjenost postaja vir rasti, trpljenje se sčasoma spremeni v novo živost in rodovitnost, mi pa postanemo udeleženci drame Božje ljubezni in bolečine. Ali kot nekje zapiše Olivier Clément: »Bog nam, nenehno križan na križu grozot sveta, vendar tudi nenehno vstajajoč od mrtvih, odpira nepričakovana pota vstajenja.«

Mučenci in žrtve so dotrpeli, dočakali so izpolnitev obljube, molitev je bila uslišana. Kaj pa mi? Kakšno je naše upanje? O spravi si še govoriti ne upamo več. Je za odpuščanje dovolj sprijazniti se z mislijo, da je tako pač bilo, in vse prepustiti pozabi? Se potrpljenje morda ne kaže prav v tem, da se ne nehamo truditi?

Res se ne smemo nehati truditi. Nemški filozof Karl Jaspers trdi, da je treba prevzeti nase krivdo očetov. Sokrivi smo, če za očiščenje in spravo ne storimo vsega, kar je v naši moči. Soodgovorni smo za odnos Slovencev do zastaranih zločinov in krivic. Prizadevati si moramo za razgrinjanje vseh dejstev iz polpreteklosti in se truditi za povračilo vsakršne škode. Očiščenje nas bo osvobodilo, da bomo odprti za tisto, kar prihaja. Vsaka prava

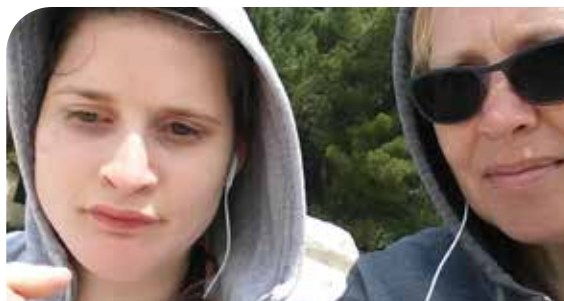

foto: osebni arhiv

preobrazba je izrazito individualen proces, ki se odvija v neodvisnih posameznikih drug ob drugem ali v živi izmenjavi. Notranji procesi imajo realne posledice v svetu, piše Jaspers.

Varuhi spomina v pobudi Vseposvojitev drug ob drugem skrbimo za globok odnos s posvojeno žrtvijo. Med pismi na spletni strani in na e-pokopališču najdemo ganljive utrinke o duhovni bližini s predniki, o predani molitvi za pokojne dedke, babice ... o hvaležnosti za našo povezanost v negovanju spomina na žrtve zla. Vsak od nas piše svojo zgodbo, v vseh zgodbah pa *inkognito* deluje ljubezen. Vse to ima realne posledice v svetu.

Francoska filozofinja Chantal Delsol razvija zanimivo podobo o dveh nasprotnih tipih ljudi, prvemu pravi demiurg, drugemu pa vrtnar. Demiurg ima težnjo ta svet zamenjati, ker je nepopoln. Pripada mu oblast, teži k radikalizaciji in monopolu. Demiurg uničuje prav to, kar je želel izboljšati. Meni, da meja ni. Zanj je dobro vse, kar vodi k emancipaciji. Nevaren je, občuduje le sebe in kar naredi sam. Ima se za božanskega. Vrtinar pa je občudovalec sveta, on goji, neguje, pomaga pri rasti. Od tod njegova ponižnost. Ostaja odvisen od reda, ki ga presega. Požlahtni vse, česar se dotakne. Čudenje se ga poloti že zjutraj. Čuti se manjšega od sveta, ki ga obdaja, in nemočnega pred nešteti skrivnostmi. Čudovita skrivnost njegove svobode mu narekuje, naj bo umen in previden. Ob tem čuti dostojanstvo neke pripadnosti. So-biva in so-deluje z nekom, ki je večji od njega in imenuje ga Bog. Vrtinar ne pozna prezira, obrekovanja ali posmeha. Najpreprostejša cvetlica ga osrečuje. Čudi se redu, hkrati pa je navdušen nad lastnimi podvigi.

Eden izmed vrtnarjev je tudi svetopisemski Noe. Ko so vode vesoljnega potopa otekle in je Bog v znamenje zaveze z njim in vsem njegovim potomstvom postavil mavrico v oblake, »tedaj je Noe, mož zemlje, začel saditi vinograd« (1 Mz 9,20). Tudi varuhi spomina na žrtve zla smo vrtnarji, ki pod znamenjem zaveze sadimo, da bi rastla ljubezen do sveta, ljudi in Stvarnika. •••

Bolečina ustvarja prostor za opazovanje in raziskovanje, kaj je človek, in za ločevanje teme od svetlobe.

Vsak od nas piše svojo zgodbo, v vseh zgodbah pa inkognito deluje ljubezen. Vse to ima realne posledice v svetu.

DEKALOG, EVANGELIJ STARE ZAVEZE

Ko govorimo o pravilih, je korenina vseh starozaveznih in novozaveznih vej dekalog.

Uporaba druge osebe ednine poudari osebni pomen, ki ga je imel dekalog za vsakega posameznika.

Tema tokratne številke je uglasena s Pavlovimi besedami: »Veselite se v upanju, potrpite v tiski, vztrajajte v molitvi ...« (Rim 12,12) Te besede spadajo v razdelek, naslovljen kot *Pravila krščanskega življenja*. Toda v Svetem pismu, tako v Stari kot v Novi zavezi, najdemo veliko pravil, norm, zapovedi, zakonov, zakonikov itd. Ob natančnem branju lahko opazimo, da ti predpisi nikoli ne stojijo sami zase, ampak vedno spadajo v določen kontekst (prim. CD 124, 8). To pomeni, da omenjenih *Pravil krščanskega življenja* ne smemo razumeti ločeno in brez širšega konteksta. Pavel, Hebrejec izmed Hebrejcev (Flp 3,5), se je tega dobro zavedal in to ponazoril z znanim primerom korenin in vej: veja ne nosi korenine, ampak obratno (prim. Rim 11,17-18).

Ko govorimo o pravilih in normah, je korenina vseh starozaveznih in novozaveznih vej prav dekalog. Njegova umestitev neposredno pred zavezo (2 Mz 20,22-23,19), ponovitev (5 Mz 5,6-21) in končno pogosto sklicevanje na dekalog nakazujejo na njegov prevladujoči pomen v okviru celotne Postave. Tudi Jezus je v odgovoru bogatemu mladeniču, ki ga je vprašal, kaj mora storiti, da si bo pridobil večno življenje, povzel dekalog: »Ne ubijaj! Ne prešuštuj! Ne kradi! Ne pričaj po krivem! Spoštuj očeta in mater!« (Mt 19,18-19) Dekalog zato ostaja nenadomestljiv temelj krščanskega veselja, ki ga ne moremo razumeti najprej in predvsem kot seznama zapovedi, ampak kot dar: to je evangelij Stare zaveze. Ne gre za zbirko zapovedi, opredeljenih samih v sebi, ampak za dinamiko, ki je odprta za vedno večje poglobljanje (prim. CD 124, 96).

POSEBNOST DEKALOGA?

Vsako zapoved dekaloga (z izjemo »Ne želi!«) je v bolj ali manj podobnih formulacijah mogoče najti tudi na drugih mestih Pentatevha. Prepovedi malikovanja (prim. 2 Mz 20,23) in krivega priseganja (prim. 3 Mz 5,22), zapovedi spominjanja sobotnega dne (prim. 2 Mz 23,12) in spoštovanja staršev (prim. 2 Mz 21,15.17), prepovedi ubijanja (prim. 2 Mz 21,12), prešuštvojanja (prim. 3 Mz 18,20), kraje (prim. 2 Mz 21,16.37) in krivega pričanja (prim. 2 Mz 23,1) – vse te zapovedi so v taki ali drugačni obliki ponovljene v različnih zbirkah določb v Svetem pismu. T. i. Knjiga zaveze (prim. 2 Mz 24,7), ki je le nekaj vrstic za dekalogom, npr. začne s prepovedjo malikovanja: »Ne delajte srebrnih bogov, da bi bili poleg mene, in ne delajte si zlatih bogov!« (2 Mz 20,23) Nadaljuje pa s ponovitvijo skoraj vseh zapovedi, ki jih najdemo v dekalogu: s sobotno zapovedjo (23,12), zapovedjo spoštovanja staršev (21,15.17), prepovedjo ubijanja (21,12), kraje (21,16; 22,13) in krivega pričanja (23,1).

Na mestu je torej vprašanje: v čem je posebnost dekaloga? Kako je prišlo do tega, da je bil v procesu srečavanja Boga in človeka v zgodovini odrešenja povzdignjen na posebno mesto? S čim upravičuje svetopisemske besede, da je bil izrečen neposredno od Boga (prim. 2 Mz 20,1), da je bil napisan z Božjim prstom na kamnite plošče (prim. 2 Mz 31,18; 32,16)?

Če kot odgovor na predhodno vprašanje predlagamo starost dekaloga, moramo odgovoriti, da za to trditev ni nobenih dokazov, ki bi kazali na to, da so Božje zapovedi starejše od drugih zakonov v Svetem pismu. Tega ni mogoče dokazati ne po vsebini in ne po lingvistični plati. Podobne določbe najdemo tudi v 3 Mz 19,11.13 in drugje. V 3 Mz 19 najdemo celo dekalogo zelo podobno zbirko predpisov.

POSEBNOST DEKALOGA!

Posamezne zapovedi dekaloga torej niso edinstvene v Svetem pismu, najdemo jih raztresene in drugače ubesedene po vsej Stari in Novi zavezi. A po drugi strani je dekalog dosegel poseben status

foto_wikipedia.org

Sinajsko pogorje

foto: thebricktestament.com

SI VEDEL?

Zapovedi v obliki diptiha (dve na vrhu zaobljeni kamniti tabli) začnejo prvi upodabljati kristjani.

v tradiciji, ki kot celota ne najde nobene vzporednice, ki bi ustrezala njegovi celostni obliki. Poseben status dekaloga izvira iz naslednjih značilnosti:

- Zapovedi dekaloga so naslovljene na vsakega posameznika, torej obvezujejo vsakega člana zavezne skupnosti.
- Zapovedi veljajo ne glede na družbeni položaj in v vseh okoliščinah.

Zapovedi nalagajo osebno odgovornost, ki je neobhodna posledica osebnega nagovora jaz – Ti, ki je uporabljen pri sklepanju zaveze med Izraelom in Bogom.

Mnoge določbe in zbirke zapovedi so bile za razliko od dekaloga odvisne od posebnih okoliščin. Izvedba teh je bila odvisna od konkretnih okoliščin v življenju posameznikov oz. od razmer v njegovem družbenem okolju. Tako so npr. daritve za greh variirale glede na to, kdo je greh storil (prim. 3 Mz 4sl.): maziljeni duhovnik je daroval »v daritev za greh mladega neoporečnega junca«, knez je pripeljal »kot svoj dar kozla, neoporečnega samca«. Če se je pregrešil kdo izmed ljudstva, je pripeljal »kot svoj dar kozlo, neoporečno samico« ali »jagnje, tj. neoporečno samico«. Če pa je bil kdo reven in predpisane daritve ni premogel, je rečeno, »naj prinese GOSPODU kot spravi dar za svoj greh grlici ali dva golobčka, enega za daritev za greh in drugega za žgalno daritev« (3 Mz 5,7-10). K določbam, ki so odvisne od najrazličnejših kombinacij in situacij, lahko prištejemo še vse tiste, ki govorijo o obredni čistosti, sobotnem

in jubilejnem letu, vse zakone, ki urejajo vprašanja ženitvenih pogodb, porok in ločitev ipd.

Zapovedi dekaloga so v nasprotju z omenjenimi primeri, ki so zadevali le posameznike v določeni situaciji, obvezovale vsakogar, celotno skupnost do zadnjega. Vsak posameznik je ne glede na družbeni položaj (prim. maziljeni duhovnik, knez, kdo izmed ljudstva) ali okoliščine, v katerih se je znašel in živel (revež, bogataš), bil obvezan, da jih upošteva. Sleherni član skupnosti je bil zavezan, da ne bo častil malikov, da bo sedmi dan počival, da bo spoštoval svoje starše, da ne bo ubijal, varal, kradel, lažno pričal in hlepel po lastnini bližnjega. To so bili temelji in pogoji za življenje v zavezi z Bogom in v skupnosti (4,14).

OSEBNA ODGOVORNOST

Uporaba druge osebe ednine, ki ni pogosta v zakonskih zbirkah, poudari osebni pomen, ki ga je imel dekalog za vsakega posameznika. Kadar so bila pravila naslovljena na skupnost kot celoto, se je posameznik lahko izognil odgovornosti s skrivanjem v množici. Kadar pa so naslovljena osebno, odgovornosti ni mogoče ubežati, saj se vzpostavi odnos jaz – Ti.

»Ti« govori o prepričanju, da je besede zaveze izgovoril Bog sam, brez posrednikov in kot nagovor ob sklepanju zaveze s svojim ljudstvom. Besedilo sedanje oblike dekaloga sicer ni dosledno v prikazovanju Boga kot govornika v prvi osebi (prim. 2 Mz 20,1-2 in 2 Mz 20,7). Neposredni nagovor Boga predstavlja le besedilo 2 Mz 20,3-6,

Kadar so pravila naslovljena osebno, odgovornosti ni mogoče ubežati, saj se vzpostavi odnos jaz – Ti.

Izvoljeno ljudstvo dekaloga ni prejelo kot oktroirane Božje volje temveč kot ponudbo.

a vendarle se za celoten dekalog pojmuje, da so to besede Boga. Dekalog kot neposredni nagovor Boga postavlja status prava nad običajne meje in ga povezuje s svetostjo. Sveti pisatelji so predstavili dekalog kot prve besede Izraelu, ki jih je izrekel Bog sam. Če bi poskušali zanikati ta poudarek v besedilu, bi zgrešili teološki koncept, ki ga pri-poved želi izraziti.

ZAKLJUČEK

Dekalog izvoljenemu ljudstvu sporoča temeljne Božje zahteve. Teh zahtev Postava ne poime-nuje z izrazoma zapovedi ali zakoni, temveč kot besede – dobesedno »deset besed« (2 Mz 34,28; 5 Mz 4,13; 10,4). Isti izraz Janez omenja na začetku svojega evangelija. Izvoljeno ljudstvo dekaloga ni prejelo kot oktroirane Božje volje, temveč kot ponudbo. »Glej, danes sem položil predte življe-nje in srečo, smrt in nesrečo« (5 Mz 30,15; prim. 5 Mz 11,26-28), so besede Boga, ki pušča svo-bodo. Vendar Bog hkrati svari: »Izberi torej živ-ljenje, da boš živel.« (5 Mz 30,19) Nekaj stoletij pozneje je Jezus na vprašanje pismouka o tem, katera je prva od vseh zapovedi, odgovoril: »Prva je: Poslušaj, Izrael, Gospod, naš Bog, je edini Gospod. Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca, iz vse duše, z vsem mišljenjem in z vso močjo. Druga pa je tale: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Večja od teh dveh ni nobena druga zapoved.« (Mr 12,29-31) Jezusove besede »Ljubi Gospoda, svojega Boga« v kontekstu deka-loga predstavljajo povzetek prvih petih zapovedi, ki se nanašajo na odnos do Boga, besede »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe«, ki pa izha-jajo iz zadnjih petih zapovedi, predstavljajo odnos do sočloveka.

V tem smislu je posebej zgovorna rabinska legenda o poganu, ki je prosil rabija po imenu Hillel, da bi

ga naučil celotno Postavo, medtem ko bi on sam stal na eni sami nogi. Hillel je izziv sprejel in mu odgovoril, da lahko celotno Postavo povzamemo z zlatim pravilom (prim. Tob 4,15), nato pa dodal: »Vse drugo so komentarji. Pojdi in jih preuči!« Kakor Hillel niti za trenutek ni pomislil, da bi pogan lahko izpolnil Postavo, medtem ko bi stal na eni nogi, tj. s poznavanjem ene same zapovedi, tako tudi Božje volje ni mogoče izpolniti s pozna-vanjem samega dekaloga. Dekalog predstavlja zunanjo mejo, ki zagotavlja, da v družbi ne zavlada kaos. Predstavlja splošne okvirje brez podane defi-nicije in dodatnih utemeljitev. Zapovedi dekaloga so naslovljene na vsakega posameznika in veljajo ne glede na družbeni položaj in v vseh okoliščinah. Vendar če jih želimo razumeti v širšem oz. krščan-skem okviru, moramo upoštevati Hillelov predlog, preučiti moramo tudi »vse drugo«. • • •

Literatura

- Flusser, David. 1989. *Jewish Sources in Early Christianity*. Tel-Aviv: MOD books.
- Flusser, David. 1988. *Judaism and the Origins of Christia-nity*. Jeruzalem: Magnes; Hebrew University.
- Weinfeld, Moshe. 1990. The Uniqueness of the Decalogue and Its Place in Jewish Tradition. V: Ben-Zion Segal in Gershon Levi, ur. *The Ten Commandments in History and Tradition*, 1-44. Jeruzalem: Magnes.
- Sveto pismo in morala. Svetopisemske osnove krščanskega delovanja*. 2009. Cerkevni dokumenti (124). Ljubljana: Družina.

VPRAŠANJA ZA MOLITEV IN POGOVOR

1. Pred katerimi pravili se skrivam v množici in se izmikam odgovornosti? Kdaj sprejemam smrt in kdaj življenje?
2. Ali Mojzesova, Jezusova, Pavlova ... pravila razumem kot vsiljeno voljo Boga ali kot osebni odnos z Bogom?
3. Ali upoštevam Hillelov predlog in preučujem tudi »vse drugo« ali raje »stojim na eni nogi« in se s hitrimi in ozkimi interpretacijami pravil prilagajam svojim željam oz. potrebam?

SMEJATI SE S SVETIM PISMOM

Ob razodetju Boga na Sinaju je goro prekrival »težak oblak« (prim. 2 Mz 19,16).

Mojzes je bil tako prvi človek, ki je na svojo »tablico« naložil vsebine iz oblaka (prim. 2 Mz 24,12). Potem ko je tablici razbil (2 Mz 32,19), je lahko zato »naložil« varnostno kopijo.

foto: Tim Marshall (Unsplash)

ŽIVLJENJE PRVE KRŠČANSKE SKUPNOSTI

Eksegeza evangelija nedelje Božjega usmiljenja
(Apd 4,32-35)

Za obhajanje bele nedelje (*dominica in albis*) oz. nedelje Božjega usmiljenja Cerkev kot prvo berilo prebira odlomek iz Apostolskih del (4,32-35), t. i. pripovedni povzetek, ki skupaj z drugima pripovednima povzetkoma (Apd 2,42-47; 5,12-16) v obliki triptiha predstavi življenje prve skupnosti v Jeruzalemu. Že uvodna podoba drugega povzetka, da je imela skupnost »eno srce in eno dušo«, poskuša bralca duhovno nagovoriti ter ga pridobiti za nov način življenja skupnosti.

SOBESEDILO

Odlomek je obdan s pripovedjo o priporu Petra in Janeza (4,1-22) ter o skupnosti, ki na preizkušnjo odgovarja z molitvijo kot prošnjo, da bi zmogli po Jezusovem zgledu pogumno oznanjati Besedo, kar se zgodi s ponovnim prihodom Svetega Duha (4,24-31). Bralec razume, da Sveti Duh udejanja enotnost srca in duše (4,32). Opis

življenja skupnosti se prevesi v opis dveh primerov ravnanja članov skupnosti: eni živijo v iskrenosti kot Barnaba (4,36-37), drugi pa pokažejo razdeljeno srce, ki kot Satanov plen vodi v uničenje, kot se to zgodi Hananiju in Safiri (5,1-11), kar privede do prečiščenja in izoblikovanja Cerkve (5,11).

ŽIVLJENJE PRIJATELJEV

Množica vernikov, ki je narasla do 5000 (prim. 4,4), je predstavljena kot eno bitje, ki ima »eno srce in eno dušo« (4,32). S to podobo uspe Luku povezati helenistični in judovski svet. V grški literaturi omenjena podoba namreč zaznamuje prijateljstvo; na primer Diogenes Laertius prijateljstvo opredeljuje kot »eno dušo v dveh telesih«, Aristotel pa se v delu *Nikomahova etika* sklicuje na pregovor, da je prijatelj »vse skupno«. Ta koncept prijateljstva, ki zaznamuje družbeni miselni okvir nekaterih filozofov in skupnosti

*Vstajenje
ni nekaj
abstraktnega,
saj je vezano
na izkušnjo
srečanja
z Vstelim
Gospodom.*

foto: Aditya Romansa (Unsplash)

**Skupnost,
ki prosi
za podobnost
s služabnikom
Jezusom,
vstopa v rast
po milosti
in moči Duha.**

esenov, Luka poveže s svetopisemskim pojmovanjem odnosa z Bogom (tj. zavezo), ki pomeni iskanje, ljubezen in služenje Gospodu z vsem srcem in dušo (prim. 5 Mz 4,29; 6,5; 10,12; 13,4; 30,6). To je pomembno izhodišče za razumevanje življenja skupnosti, saj ne temelji na nekem človeškem dogovoru, temveč na Božji moči in na odnosu z Bogom. Slikoviti opis enotnosti je nato razložen z dvema izjavama. Prva ima negativno formulacijo, »da nihče od tistih, ki so imeli kaj v lasti, tega ne bi imel za svoje«, in druga pritrtilno, »da jim je bilo vse skupno« (4,32). Slednja formulacija, v kateri odmeva helenistično pojmovanje, nas poveže s prvim pripovednim povzetkom, ki izpostavi dimenzijo edinosti, enosti, občestva (2,42) in skupnega imetja (2,44). Če prvi povzetek poudari enotnost življenja skupnosti v občestvu mize, kjer se lomi kruh in obeduje z veselim in iskrenim srcem (2,46), in drugi povzetek poudari enotnost življenja s podobo delitve dobrin, bo tretji povzetek poudaril enotnost življenja preko medsebojne skrbi za bolne in nemočne (5,14-16). Vendar ta enotnost ni plod človeških prizadevanj ali odločitev, temveč je v prvi vrsti Božji dar oblikovanja skupnosti.

PRIČEVANJE O JEZUSOVEM VSTAJENJU

Po prvi upodobitvi enosti skupnosti Luka predstavi apostole kot priče vstajenja Jezusa Kristusa (4,33a) in tako tudi gradnike skupnosti vernikov, nad katero je velika milost (4,33b). Sklicevanje na veliko moč (4,33), s katero pričajo apostoli in se odraža tudi pri oznanilu vesele novice (8,13), se navezuje na delovanje Svetega Duha. V moči Duha deluje Jezus (Lk 4,14; 5,17; 6,19) in apostoli (Apd 2,22; 3,12,16).

Dejanje pričevanja (4,33a) je izraženo z glagolom *apodídōmi*, ki ima navadno vlogo prenosa predmeta (prim. Lk 4,20; Apd 7,9), v ekonomski terminologiji pa se nanaša na poplačilo ali odpuščanje dolga (prim. Lk 7,42; Apd 3,6). Obenem pa je glagol uporabljen v bolj abstraktnem pomenu v okviru opisovanja dejanj oz. pričevanja (Lk 16,2; Apd 5,8). Vstajenje ni nekaj abstraktnega, saj je vezano na izkušnjo srečanja z Vstajlim Gospodom (prim. 1,3), vendar pa ravno vstajenje predstavlja merilo apostolstva (1,22) ter srčiko krščanskega oznanila o Jezusu (prim. 3,13-4,2). Apostoli doživljajo moč Jezusovega vstajenja in zato o tem pričujejo. Njihovo pričevanje se navezuje na molitev skupnosti in temelji na izlivu Duha (4,29-31), čigar delovanje je v naslednjem segmentu vrstice 4,33b razširjeno in predstavljeno kot milost nad celotno skupnostjo.

Veliko milost, ki je nad vsemi (4,33b), bi sicer lahko razumeli kot človeško naklonjenost, in odmev tega se odkriva v obeh drugih povzetkih (prim. 2,47; 5,13), vendar pa predlog »nad« nakazuje smiselno teološkega razumevanja. Poleg povezave z močjo Svetega Duha, ki deluje po apostolih, velja omeniti *tipološko vez* z dečkom Jezusom, ki raste in se krepi ter je nad njim Božja milost (Lk 2,40). Skupnost, ki prosi za podobnost s služabnikom Jezusom, vstopa v rast po milosti in moči Duha (4,29-31). Iz odnosa z Bogom se izoblikuje edinost skupnosti (4,32) in vstopa v blagoslov življenja, kjer ni pomanjkanja.

NOVO ŽIVLJENJE V SLUŽENJU

O blagoslovu novega življenja spregovori v. 34, v kateri besedno in tematsko odzvanja starozavezno dojetje sobotnega leta, leta milosti in odpustitve dolgov (prim. 5 Mz 15). S trditvijo, da med njimi »nihče ni trpel pomanjkanja«, da »ni bilo reveža« (4,34a), se Luka nanaša na 5 Mz 15,4, ki pravi, da »ne bo smelo biti reveža«, z namenom, da bi pokazal delovanje Božje milosti. Starozavezni okvir sobotnega leta je zaznamovan z odpustitvijo dolgov v znak Gospodovega odpuščanja (5 Mz 15,1-2) in Božjega blagoslova, ki samoumevno vključuje spoštovanje zapovedi (5 Mz 15,5) in odnos do bližnjih, tj. skrb za revne (5 Mz 15,7). Ravno nov način življenja osmišlja blagoslov, ki zaobsega tudi pridobitev dežele in vladanje nad deželo in narodi (5 Mz 15,6).

Podobno tudi Lukov nadaljnji opis življenja skupnosti, da so lastniki prodajali lastnino in izkupiček

prinesli v skupnost (4,34b), uresničuje starozavezne upe po odprtosti srca in roke kot osnovi za Božji blagoslov (5 Mz 15,7). Tematika prodaje in prinašanja izkupička, ki je bila že predstavljena v prvem povzetku kot splošna razprodaja in razdelitev dobrin (2,44-45), v drugem povzetku prejme konkretno pozitivno pojasnilo, da so lastniki zemljišč in hiš prodali svoje imetje ter izkupiček prinašali pred noge apostolov, da bi vsak dobil po svojih potrebah (4,34-35). Torej gre za urejeno dogajanje, ki zahteva svobodno odločitev, kar je poudarjeno v pripovedi o Barnabu (5,36-37) in o Hananiju in Safiri (5,3-4). Spodbuda za nov način odnosov, ki izhaja iz zaveze z Bogom, naj bi razširila tudi dojemanje koncepta prijateljstva, ne več samo med družbeno enakovrednimi (4,32), temveč naj bi bogati imeli odprto srce za revne in pomoči potrebne.

Skupnost vstopa v blagoslov sobotnega leta, ki ga Peter vrednoti kot »čas olajšanja in osvežitve« (3,20-21) in kot »poslednje dni« (2,17). Skupnost vstopa v vlogo Maziljenega Mesija, ki ima vlogo osvobajanja človeka ujetosti za novo življenje v odnosu z Bogom (prim. Lk 4,18-19; Iz 61,1-2). V tem oziru prejme tudi dojemanje dobrin novo razumevanje, saj je vezano na temo učenčevstva. Jezus spominja, da je življenje dar in ga ni moč pridobiti z imetjem (Lk 12,15). Nasprotno, imetje je treba uporabiti v dobrodelne namene, da bi dobili zaklad v nebesih (prim. 12,33; 16,9). To je način, kako biti Jezusov učenec (prim. 14,33; 18,22) in sprejeti odrešenje kakor Zahej (19,8-9), sicer človeka egoistični pogled na dobrine izolira in vodi v uničenje (1,18; 5,1-11).

Opis življenja skupnosti v odnosu do dobrin pa vnovič izpostavi vlogo avtoritete apostolov s simbolom nog (4,35). Ta simbolna podoba predstavlja avtoriteto tako v Stari zavezi, npr. David v odnosu do Abigajile (1 Sam 25,24) in Elija v odnosu do Šunemke (2 Kr 4,37), kakor tudi v Novi zavezi, ko k Jezusu poklekne ozdravljeni gobavec (17,16) ali ko Savel priznava Gamalielovo učiteljsko avtoriteto (Apd 22,6). Prinašati darove nekemu pred noge pomeni priznanje avtoritete in simbolno izročitev življenja. Apostoli imajo avtoriteto, ki ne temelji na srebru in zlatu (3,6), temveč na avtoriteti Jezusovega imena in moči Duha (4,8-10), s katero delujejo v skupnosti kot učitelji, razsodniki in zdravilci. Avtoriteta, ki temelji na Jezusovem vstajenju in na moči

foto: Alonso Reyes (Unsplash)

Božje milosti, pomeni služenje in oblikovanje edinosti v skupnosti.

ZAKLJUČEK

Jezusova skupnost, ki se je morala soočiti z različnimi težavami – na eni strani zaradi zamude Jezusove vrnitve, ki je povzročala dvome, na drugi pa zaradi naraščajočega konflikta in preganjanja – je morala motriti in ponotranjiti svojo vero in pripravljati pot rasti vere v Kristusa kasnejšim rodovom (prim. Ef 4,11-16). To je verjetno tudi razlog, da Cerkev na belo nedeljo verniku postavlja ogledalo ob branju tega odlomka. Cerkev zaživi z Jezusovim vstajenjem in lahko raste samo tako, da se neprestano spominja te vere in poklicanosti v življenje z Bogom. V tem okviru tudi avtoriteta v Cerkvi najde svojo normo za resnično služenje skupnosti v moči vere in Duha. Cerkev »eno srce in eno dušo« doživlja kot eshatološko napetost med *že* in *še ne* in kot pot, ki pomeni nenehno spreobračanje h Gospodu, življenjsko pričevanje o Kristusovem vstajenju, ki je izražano v sočutni naklonjenosti do ljudi. ...

Človeka egoistični pogled na dobrine izolira in vodi v uničenje.

Apostoli imajo avtoriteto, ki ne temelji na srebru in zlatu, temveč na avtoriteti Jezusovega imena.

VPRAŠANJA ZA MOLITEV IN POGOVOR

1. Kje sta moje srce in moja duša v odnosu do Boga in bližnjega?
2. Kako doživljam Jezusovo vstajenje in kje se srečujem z močjo Gospodove milosti v svojem vsakdanu?
3. Kako živim služenje in podaritev življenja sočloveku?

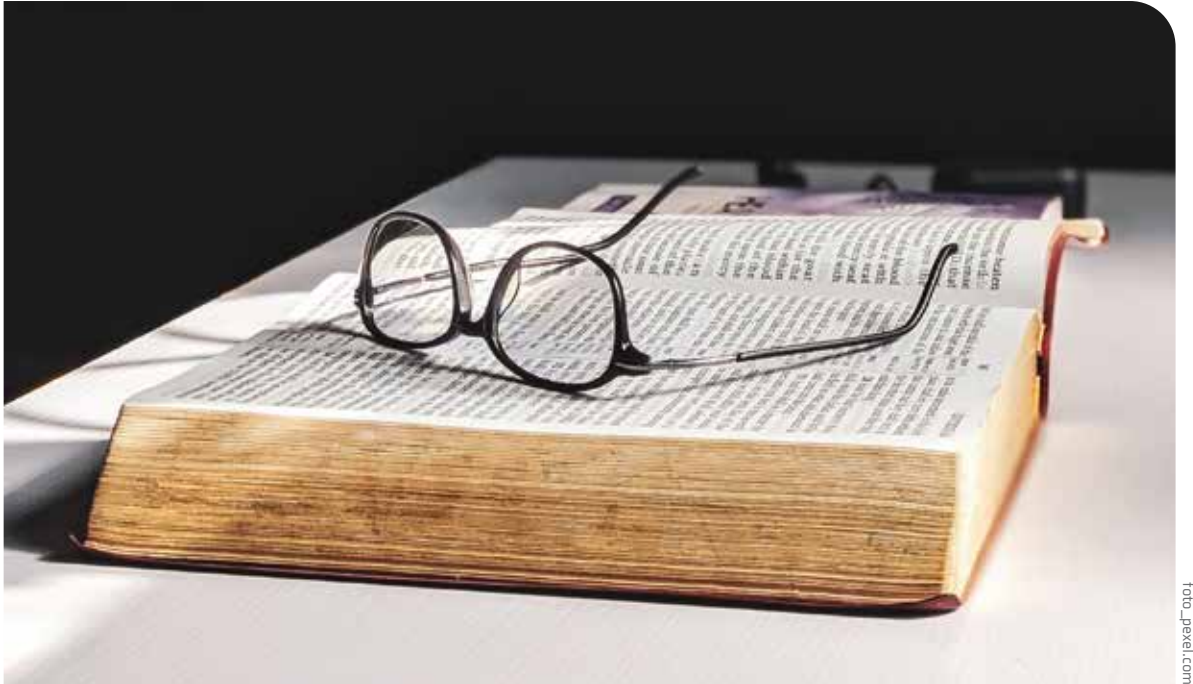

foto: pexel.com

NE IMEJTE SE V SVOJIH OČEH ZA PAMETNE

(Rim 12,16b)

*Logika sveta,
ki ga usmerja
potrošništvo,
ne prenese
upanja.*

*Vzpostavili
smo družbeno
ureditev,
ki ne potrebuje
oblastnika,
saj njen tok
usmerjajo
ego, poželenja
in ambicije.*

Ne znam čisto dobro prešteti, kolikokrat sem v zadnjem letu uporabil besedo upanje, a gotovo je bila ena največkrat mišljenih in izrečenih besed. Hitro je postalo jasno, da situacija, v kateri smo se znašli kot človeštvo in (verujoči) posamezniki, ne bo prešla v nekaj tednih ali mesecih in da bodo njene dolgoročne posledice usodnejše in daljnosežnejše, kot si zmoremo predstavljati celo v tem trenutku, ko se na nekem nivoju že udomačujemo v novih okvirih. Upati je tako postal temeljni modus našega vsakdana. Zdi se, da ves svet, poenoten v svoji različnosti, kar naprej nekaj upa. V istem trenutku pa čutimo, da ta svet z odločnostjo plazu drsi v neko diametralno nasprotno smer – radikalizacije stališč, krčenja dialoških polj, krnjenja razsežnosti jezika, statistično merljivega porasta ekscesnosti in nasilja tako v intimnem kot družbenem merilu; vse to vedno bolj postaja nova normalnost, za katero se zdi, da smo se ji brez boja prepustili tudi kristjani. Očiten prepad, pred katerim smo se znašli, nas sam po sebi sili k vprašanju o naravi tega, kar upamo.

O logiki sveta, ki mu pripadamo, in logiki življenja v upanju, kamor nas vpenja Kristusova velikonočna skrivnost. Ena namreč stoji diametralno nasproti drugi in v situaciji, v kateri smo tukaj in sedaj, ju je tako rekoč nemogoče spraviti med sabo. Logika sveta, ki ga usmerja potrošništvo, namreč ne prenese upanja, ker upanje implicitno vključuje pričakovanje in potrpežljivost, ki sta za utrip aktualne družbe nesprejemljiva. Situacija, v kateri kupna moč prevladuje nad vsemi ostalimi kvalifikatorji, pomeni preprosto to, da si tisti, ki poseduje dovolj sredstev, lahko privoščijo takojšnjo zadovoljitev vseh potreb, kapric in želja. Kdor tega, pravzaprav edinega pogoja ne dosega, mora svoja prizadevanja, moč, sposobnost – in upanje – usmeriti v to, da ga bo čim prej in čim lažje dosegel. Tako smo vzpostavili družbeno ureditev, ki ne potrebuje oblastnika, saj njen tok usmerjajo posamezniki oziroma njihov ego, poželenja in ambicije. Dokler je sklenjen krog potrebe, ponudbe in takojšnje zadovoljitve na najosnovnejšem nivoju, je takšen človek obvladan. Upre se šele, ko mu je odvzeta možnost

instantne potešitve ali so ogroženi nekateri njegovi privilegiji, ki mu to potešitev omogočajo, kot smo videli pri raznoraznih demonstracijah kolesarjev in rumenih jopičev ter vseh vmes v zadnjem letu. V situaciji, kjer prevladajo ambicije ega, potrpežljivost, vztrajanje, preizkušnje in trpljenje, ne morejo imeti domovinske pravice. Edini modus operandi postaja pravzaprav interesno povezovanje, zaveznitstva, ki jih sklepamo, dokler nam služijo, in boj do vseh drugih. Eden od indikatorjev takšnega stanja je prepričanje ene skupine, da poseduje več od druge – več znanja, več vedenja, več pravic. Ob soočenju različnih interesov nam ostaja torej vkopavanje na bregove, ki še pogloblja prepad in onemogoča kakršen koli osnutek dialoga, kaj šele poslušaj za drugega.

Kot sem že nakazal v enem prejšnjih odstavkov, smo se kristjani tej logiki prepustili pravzaprav brez resnega boja. Že v odnosu do Božje besede, naj jo beremo intimno ali liturgično, se ne morem znebiti občutka, da jo prepogosto beremo bodisi kot priročnik za samopomoč, avtoriteto, s katero opravičujemo svoja parcialna stališča in interese, bodisi, kar se mi zdi še najbolj usmiljenja vredno, kot neko izhodišče, ki mu lahko s svojim znanjem in izkušnjami povečamo vrednost. Pri tem seveda nedvoumno izhajamo iz prepričanja, da nam je skrivnost Božje besede jasna, da smo jo doumeli in da jo zmoremo »podaljšati za komolec« (prim. Mt 6,27). Morda najhujša skušnjava pa tiči v tem, da oboroženi s to lažno samozavestjo in v imenu te Božje besede delujemo navzven v nekakšni pravičniški bojeviti vznesenosti, napadalni agresiji. Tako podlegamo logiki sveta in se imamo v svojih očeh za pametne. V imenu istega Božjega Sina, ki smo ga razpeli na križ, On pa nam je v zameno podaril odrešenje in presekal logiko sveta. Na križu, kjer se, kot pretresljivo zapiše profesor Matjaž,

foto: John-Mark Smith (Unsplash)

razbijejo vsi človeški osnutki smisla in se rodi upanje, ki radikalno ruši podstat te besede, kot jo razumeva logika sveta. Upanje, ki ne išče svojega, ki ne pričakuje lastnih interesov, ampak je usmerjeno v drugega, odprto v skupnost. Upanje, ki ni usmerjeno v sfero nedosegljive fikcije s ciljem izboljšanja lastnega izhodišča, ampak korenini v že izvršeni obljubi, poročstvu Božjega Sina, ki zagotavlja odrešenje onkraj slutnje, ki jo zmora dati izkušnja tega sveta. Upanje, ki se sintetizira in katalizira v darovanjski ljubezni in potrpežljivi veri. Upanje, utemeljeno onkraj dometa človeške zmožnosti abstrakcije, v Bogu, ki se izprazni svoje božanskosti, da se lahko povsem intimno približa človeku, se ga dotakne z isto kožo, mu govori z istim glasom in posluša z istimi ušesi, Bogu, ki od tega istega človeka izkusi smrt. On – Neskončni, Neumrljivi, Večni – razsuje logiko, ki človeka usmerja vase in v lastno dobrobit, in vzpostavi radikalno drugačno logiko, ki jo osvetli velikonočno jutro z obljubo konca smrti. Tega upanja ni mogoče (do)misлити, ni ga mogoče razložiti. Mogoče ga je le sprejeti in živeti. »In nikar se ne prilagajajte temu svetu, ampak se tako preobražajte z obnovo svojega uma, da boste lahko razpoznavali, kaj hoče Bog, kaj je dobro, kaj je njemu všečno in popolno.« (Rim 12,2)

Naša velika noč ni v znanju in razlagah filozofov in učenjakov ter v družbeno-političnih agendah, ampak v upanju Abrahama, Izaka in Jakoba. V upanju vsakega od nas. •••

Božjo besedo prepogosto beremo kot avtoriteto, s katero opravičujemo svoja parcialna stališča in interese.

Upanja križa ni mogoče (do)misлити, ni ga mogoče razložiti, mogoče ga je le sprejeti in živeti.

foto: Nina Šavli

SMRT NIMA ZADNJE BESEDE, AMPAK ŽIVLJENJE!

Moram priznati, da me konkretnost Jezusovega vstajenja od mrtvih včasih miselno zaposluje in bega. Še posebej zato, ker raznovrstne upodobitve žal prevečkrat močnejše ostajajo v spominu kakor pa sama Božja beseda.

Seveda pri tem ne morem mimo Gibsonove uspešnice *Kristusov pasijon*, ki se po masakru zaključí s katarzično veličastnim vstajenjem: medtem ko se kamen sam odvali od groba, v temo zasije svetloba, ki ulovi prav tisti trenutek, ko Jezusovo

prihaja – ne Jezus Kristus, ampak Arnold Schwarzenegger ali Sylvester Stallone v svoji najboljši formi. Ali pa kipi Vstalega zveličarja, kot je na primer Michelangelov v rimski cerkvi Santa Maria sopra Minerva, pa tudi mnogi drugi, ki jih po svojih župnijah nosimo na čelu vstajenskih procesij in v velikonočnem času krasijo naše oltarje: nič drugega kot »bodybuildersko« tekmovanje za naslov »mister universe«. Kaj imajo te in njim podobne upodobitve dejansko skupnega s Kristusovim vstajenjem?

Moram priznati, da sem celo pomislil, da bi se Matejev opis Jezusove smrti in vstajenja precej dobro znašel ob dobri režiserski interpretaciji v kakšni zombi apokaliptični fantastiki (prim. Mt 27,52-53; 28,2-4). Ravno zato se verjetno režiserji ne odločajo za upodobitev Matejevega poročila o vstajenju. V tem smislu je zanimiva upodobitev iz leta 2015, ko je scenarist Simon Block skoraj dobesedno prenesel Matejev prizor z bleščečim angelom in ga umestil v prvi del TV-serije *Anno Domini* (*A. D. The Bible Continues*): angel prileti kot blisk ali komet z neba, se pojavi kot bojevnik z mečem v zlatem oblačilu (in ne belem kot sneg!) in odvali kamen od groba, iz katerega izhaja močna svetloba. Filmski angel za razliko od bibličnega na koncu ni tako utrujen, da bi se usedel na odvaljeni kamen.

Bolj ko je vstajenje nazorno prikazano, večja je njegova karikatura ali celo nebuloznost, da ne rečemo celo grotesknost. Preprosto zato, ker je Jezusovo

Raznovrstne upodobitve Jezusovega vstajenja žal prevečkrat močnejše ostajajo v spominu kakor pa sama Božja beseda.

Bolj ko je vstajenje nazorno prikazano, večja je njegova karikatura.

Angel iz TV-serije *Anno Domini*

truplo »izpuhti« iz sindona, Vstali pa že sedi poleg, osvobojen povojev. Nato (v Adamovem kostimu) vstane z mesta in kot akcijski heroj, ki je dobojeval svojo bitko, pompozno odkoraka iz groba, pri čemer gledalec ne more spregledati preluknjane dlani. Udarniško, akcijsko, konkretno in nazorno. Zato si sploh ne morem predstavljati, kakšno naj bi bilo Gibsonovo napovedano nadaljevanje pasijona z delovnim naslovom *Resurrection* (*Vstajenje*). Ali pa če pogledamo kakšno slavno umetniško upodobitev, kot na primer Rubensov triptih v antwerpski stolnici, ko iz groba

foto: thebricktestament.com

vstajenje od mrtvih pač skrivnost. Kdaj je vstal od mrtvih, kako je vstal, kam je šlo njegovo človeško telo, kakšno je bilo njegovo vstalo telo? Vse to so vprašanja, ki nas vznemirjajo, nam vzbujajo domišljijo, nas ne pustijo mirnih. Pa vendar ostajajo zavita v tančico skrivnostnosti. Ker je vstajenje skrivnost. Zato nam evangelisti postrežejo z dejstvi: kamen je bil odvaljen, grob prazen, pri grobu ali v njem je angel (Mt) ali mladenič, ogrnjen z belim oblačilom (Mr), ali dva moža v bleščečih oblačilih (Lk) ali dva angela v belih oblačilih (Jn), prazni mrliški povoji. To so konkretna dejstva, ki jih izvemo o vstajenju. Nič dobresednega o Jezusovem prihodu iz groba. Kar nam ostaja, so njegova povstajenjska prikazovanja, ki nam seveda spet ne postrežejo z jasnimi odgovori, kvečjemu zastavljajo še več vprašanj. Kako to, da ob prvem pogledu na Vstalega Magdalena, Kleopa, njegov sopotnik in apostoli niso prepoznali svojega Učenika? Janez (21,12) zanimivo zapiše: »Nobeden izmed učencev pa si ga ni drznil vprašati: »Kdo si?« Vedeli so namreč, da je Gospod.« Kako so vedeli, če v resnici niso bili »ziher« in si ga niso upali vprašati? Kakšno telo je imel Jezus, da je pri zaprtih vratih prišel v dvorano? Kako je lahko s takim telesom jedel ribe in kam so te ribe šle, ko je izginil iz dvorane? Kakšno je bilo Jezusovo telo, ki ni bilo podvrženo fizikalnim zakonitostim, pa vendarle je bilo zaznamovano z znamenji trpljenja (tudi tu smo obremenjeni z vsemi podobami, kot je tudi slavna Caravaggieva, ko apostol Tomaž prav neokusno »šlata« Kristusove rane, česar pa evangelist Janez sploh ne opiše!)?

Vsekakor vznemirja in odpira vprašanja. Naša nenasitna težnja po obvladovanju in kontroli sicer teži h konkretnim dejstvom in odgovorom, a jih ne bomo dobili, ker je vstajenje dogodek, ki je konkreten, bivanjski, odrešenjski, a še vedno skrivnosten. Pomembnejše od vseh naših predstav je, ali z vero vstopam v to skrivnost. Je to zame resničnost, ki jo skušam živeti v vsakdanu, ko se znajdem v stiskah in preizkušnjah in me prav dejstvo Jezusove zmage nad smrtjo navdaja z veseljem in upanjem (prim. Rim 12,12)? Da se kljub teži, bolečini in preizkušnjam vsakdana zavedam, da smo kristjani poklicani, da smo v tem svetu žive priče vstalega Odrešenika, pri čemer se dobro zavedamo, da je naša domovina »v nebesih, od koder tudi pričakujemo odrešenika, Gospoda Jezusa Kristusa. Ta bo z močjo,

foto_wikimedia

Rubensova upodobitev Vstalega

s katero si more podvreči vse, preobrazil naše bedno telo, tako da ga bo naredil podobno telesu svojega veličastva.« (Flp 3,20-21) Kako in na kakšen način? Ne vemo. Kako in kaj? To prepustimo Bogu. Bistveno za nas pa je, da se zavedamo in da z načinom življenja pričujemo o temeljnem bivanjskem dejstvu, ki smo ga deležni že od krsta naprej: da smo odrešeni in neskončno ljubljene. Prav zato smrt nima zadnje besede, ampak Življenje! •••

Vstajenje je dogodek, ki je konkreten, bivanjski, odrešenjski, a še vedno skrivnosten.

Pomembnejše od vseh naših predstav je, ali z vero vstopamo v to Jezusovo skrivnost.

VPRAŠANJA ZA POGOVOR V SKUPINI

1. Kako si predstavljam Jezusovo vstajenje od mrtvih?
2. Mi umetniške upodobitve vstajenja pomagajo ali me ovirajo pri poglobljanju v to skrivnost?
3. Koliko se pustim nagovoriti evangelijskim poročilom o vstajenju in Pavlovim teološkim poglobitvam?
4. Koliko in kako skušam v vsakdanu živeti velikonočno skrivnost?

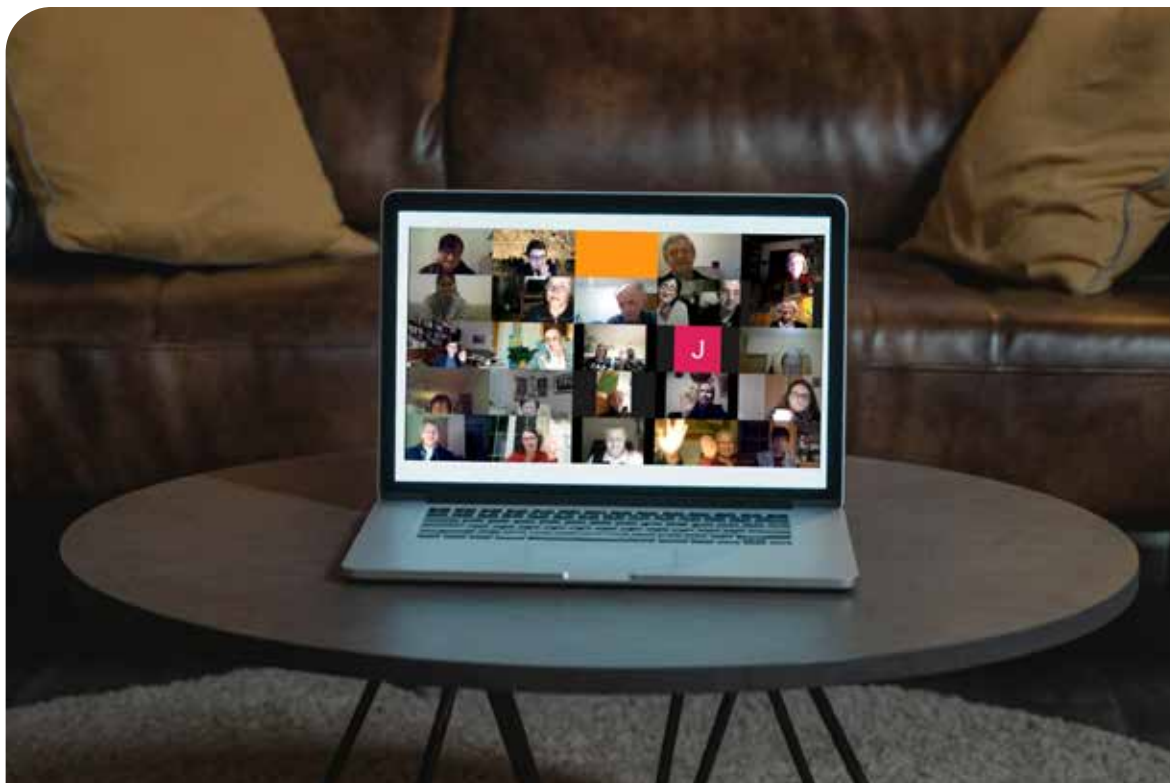

foto: Nina Šavli

ŠE DOBRO, DA SRCE SLIŠI, KO POKLIČE LJUBEZEN

(Jn 20,16)

Danes bi želela zapisati nekaj, kar ni romantično spominjanje na preteklost in čas, ko je bilo drugače. Ne želim, da to besedilo odzvanja kot nostalgичen spomin na naše preteklo delo in udejstvovanje, temveč da je razmislek o tem, kje lahko danes pomagamo narediti pot Besedi. Kje jo srečujemo? Kje živi? Kdo so skupine in občestva današnjega dne, kje se srečujejo?

Leto dni smo že v novi realnosti. Prav v tem trenutku stojimo na neznanem terenu, ki za naše malčke in malčice predstavlja njihovo dobo. Oni živijo svoje otroštvo in mladost danes. Mi pa smo ob tem polni nostalgije po tistih »dobrih starih časih«. Namesto da bi živeli zdaj, smo preplavljeni s hrepenenjem po starem in pričakovanjem po novem.

Govorim o tistem občutju hrepenenja, ki je polno pričakovanja po trenutku, ko se zopet srečaš v živo, objameš, spregovoriš ..., ko je nazaj »normala«.

Kako pa je danes?

Božja beseda je enaka. Zapisana čaka, da nam spregovori in da jo živimo v tem trenutku. Tudi v trenutku, ko so skupine, v katerih smo se srečevali še pred dobrim letom, postavljene v nove okvirje, večinoma digitalne, na zaslone torej. Skavti, molitvene in zakonske skupine, prenosi svetih maš, veroučna kateheza, koncerti duhovne glasbe, predavanja ... so se znašli na novih platformah. To so poti, po katerih se naše skupine srečujejo in znotraj katerih se trudimo ohranjati stik in širiti Besedo ter premostiti to vmesno obdobje, ki odločno vztraja. A vse bolj nam to preseda, včasih celo prebuja dvome, ali je to sploh prav in primerno, znotraj Cerkve pa nemara ustvarja razdore in neenotnost. Hrepenimo po starih časih.

Morda čakamo, da bo vihar minil? Se je tudi vam pred očmi naslikala podoba čolna v nevihti, kjer prestrašeni učenci prebudijo Jezusa? »Učitelj,

*Bog je z nami
tudi tedaj, ko ga
mi ne znamo
ali pa nočemo
videti in mu
dati mesta.*

ti ni mar, da smo izgubljeni?« In vstal je, zapretil vetru in rekel jezeru: »Utihni! Molči!« In veter se je polegel in nastala je globoka tišina. Njim pa je rekel: »Kaj ste strahopetni? Ali še nimate vere?« (Mr 4,38-40)

Bog je z nami tudi tedaj, ko ga mi ne znamo ali pa nočemo videti in mu dati mesta ter hrepenimo po znanem in predvidljivem scenariju. Hrepenimo po trenutku, ko bo spet nazaj »normala«, in pozabljamo, da se nahajamo sredi nove realnosti.

Morda je nekaj podobnega občutila Marija Magdalena, ko je »navsezgodaj, še v temi« (Jn 20,1) velikonočnega jutra šla h grobu.

Srce zmore prepoznati Gospoda, če se odpre in prisluhne Besedi, ki govori tudi v okoliščinah, ki so povsem mimo naših predstav in območja znanega. Tudi srce Marije Magdalene je naposled prepoznalo Gospoda (Jn 20,16). In tako je v prvem velikonočnem jutru le zasijalo upanje.

V resnici ni bilo nič enako kot poprej. Vse je bilo drugačno, novo. Bog vse dela novo (Raz 21,5). In to novo je v toliko razsežnostih lahko odrešujoče.

Stavim, da tudi Marija Magdalena ni hrepenela po tovrstnem scenariju in da ga pravzaprav niti slutila ni. A želela si je odnos z Gospodom in želja se ji je uresničila. Čisto v drugih razsežnostih, kot si jih je verjetno želela ali predstavljala. Gospod je bil v tistem velikonočnem jutru tam in zanj je imel pomembno nalogo (Jn 20,17).

Marija Magdalena je tako postala prva priča Gospodove nove podobe, nove realnosti. Odzvala

v akcijo, kljub temu da je oznanila nekaj, kar je bilo na prvi pogled povsem mimo logike, kaj šele pričakovanega, celo sprejemljivega. A ona se ni ukvarjala s tem, stekla je in oznanila novico Upanja (Jn 20,18).

Srce, ki se odzove na klic v odnos z Bogom, ne more zgrešiti. Tam se naseli upanje, ki postane uresničitev tistega preteklega hrepenenja, ki tako dobi povsem nove oblike in razsežnosti. Ta prizor velikonočnega jutra, v katerem grob postane izhodišče nove poti, nove zaveze, se zdi tako zelo aktualen za nas, ki jokamo ob grobovih »starega, znanega in dobrega«. Ob nas pa je toliko priložnosti za novo, za drugačno.

Kje so torej občestva in kje Beseda znotraj njih?

Kako naj nas pokliče Bog, da ga bomo prepoznali, da bomo doumeli, da ima danes (in ne šele po koncu pandemije) poslanstvo za nas?

Mar vidimo brate in sestre okoli sebe in pred zasloni?

Oni so namreč naše današnje skupine, naša občestva. To je polje, kjer smo povabljeni sejati nje-govo Besedo, jo deliti in predvsem živeti. To je nova realnost. Skupine nastajajo v naših domovih, družinah, na Zoomu ... Beseda dosega celo tiste, ki jih v cerkveni statistiki uvrščamo med obrobne in oddaljene. Beseda je v novi realnosti našla pot do njih. Kaj ni to genialen Božji načrt?

Zdi se, da je Beseda zaživela tam, kjer že dolgo ni vstopila ali pa še sploh nikoli. Prišla je v dnevne sobe in kuhinje številnih družin. Iz župnijskega občestva smo čez noč postali e-občestvo.

Je to narobe? Je bilo prej boljše?

Večkrat sem se, vpričo burnih debat, ob tem vprašala, kaj bi nam rekel Jezus. In Jezus je govoril ... zelo jasno. Za našo mizo so sedli »grešniki«, »cestnarji« in celo nekateri iz »farizejskih vrst«. Kolikor mi je znano iz Svetega pisma, je tovrstni način pastorage prvi uporabil prav Jezus (Lk 7,34).

Prav na začetku tega postnega časa nam Jezus v puščavski samoizolaciji pokaže, kako se boriti in premagovati skušnjave (Mr 1,12-15). Vabi nas v postno samoizolacijo v Njegovem spremstvu in vnaprej nas opomni na dejstvo skušnjav. Post je tako pot do trenutka, ko v moči Duha naposled zberemo dovolj moči, da odvalimo kamen z groba in vanj spustimo svež zrak, novo upanje, zarjo velikonočnega jutra.

*Srce,
ki se odzove
na klic v odnos
z Bogom,
ne more zgrešiti.*

*Beseda dosega
celo tiste,
ki jih v cerkveni
statistiki
uvrščamo
med obrobne
in oddaljene.*

foto: Nina Šavli

se je na njegovo povabilo, prenehala je točiti solze in se pogumno podala novim izzivom naproti. Kako pogumna je morala biti, da je šla nemudoma

Postni čas
je povabilo,
da se tudi
moja kolena
dotaknejo tal.

Gre za čas, ki je pravzaprav povabilo, da si dovolimo zahrepeneti po Odnosu ... Ta nas lahko preseneti s svojo nebeško genialnostjo, ki je morda še niti ne slutimo. Vabi nas, da sprejememo novo resničnost in jo uvidimo kot načrt Ljubezni.

Postni čas je čas, ki vabi, da ponovno vstopimo v komunikacijo z Bogom, da vsak dan poklepamo z njim, da se ustavimo pri Njem, pri njegovi Besedi, da gradimo z njim odnos, da smo z njim na ti. Kajti prav v pogovoru z Njim, v Odnosu z njim bomo lahko sploh prepoznali, da je On ves čas tu ob meni in tebi in tako zaslutili, kako naj uresničujemo svoje poslanstvo.

Imamo Boga, s katerim lahko govorimo. To lahko naredi prav vsak izmed nas.

Imamo Boga, ki nas na koncu dneva čaka, da mu povemo, kako smo in kje smo zgrešili. On je tam, nas posluša in razume. To sporočilo doživljam kakor upanje, ki objema in opogumlja srce.

Postni čas tako iz mukotrpnih 40 dni čakanja na šunko in potico postane povabilo, da se na poti do zarje velikonočnega jutra ustavim in poklepam z Bogom prav vsak dan, morda ob Božji besedi pri jutranji kavi, večernem sprehodu ali pa na poti v službo stišam radio in spregovorim z Njim.

foto. Nina Šavli

Bog ima
v še tako
nenavadnih
okoliščinah
vselej nebeško
dober načrt.

Zdi se, kot da je postni čas povabilo, da se tudi moja kolena dotaknejo tal ... in da srce prisluhne Bogu. Kdaj si se pa ti nazadnje pogovarjal z Njim? Si predstavljaš, da bi to naredil prav vsak dan? Molil, odprl Božjo besedo, gradil odnos z Bogom. Povabim te, da v postnem času poskusiš in povabiš še tiste poleg sebe. Tako boš soustvarjal Božje kraljestvo na zemlji in s tem postal dejaven član novih občestev, ki so v tej novi realnosti dobila priložnost, da zacvetijo. Znotraj naših odnosov, naših domov in pri tistih z obrobja, ki so Besedo slišali morda prvokrat ali po dolgem času prav preko

ekranov. Čeprav morda za likalno mizo, štedilnikom ali kar z domačega kavča. Beseda je našla pot do njih. Postali so del naših e-občestev. Kaj ni to čudovito?

Bog ima v še tako nenavadnih okoliščinah vselej nebeško dober načrt. Res pa je, da ga je na prvo žogo navadno težko razumeti ... Še dobro, da srce sliši, ko pokliče Ljubezen (Jn 20,16). ...

OGLEDALO

- Ob koncu razmišljanja te povabim, da premisliš, kje je tvoje mesto v tej novi realnosti. Morda ugledaš novo poslanstvo, ki ga ima zate Gospod.
- Kje lahko pomagam narediti Besedi pot? Sem nove razmere izkoristil zgolj za godrnjanje in pritoževanje? So nemara vendarle okoli mene osebe, ki bi jim lahko posredoval Besedo, se z njimi o njej pogovarjal?
- Sem kakšnemu prijatelju priporočil dobro knjigo, revijo, podcast, oddajo, Youtube kanal itd., ki govori o našem Gospodu?
- Sem bližnjega, ki je manj tehnično vešč od mene, povabil ali mu omogočil, da se pridruži spletnemu prenosu svete maše in drugim oblikam pastorage, ki jih te dni najdemo na spletu (predavanja, koncerti, razmišljanja ipd.). Sosedu, starim staršem in tistim, ki si niso domači s tehnologijo, lahko podarim tablico ali prenosnik in jim zraven pripravim še navodila za uporabo ali pa jim pomagam dostopati do teh vsebin na televiziji, radiu in spletu. Morda jim sporočim, kdaj in kje se lahko udeležijo svetih maš v cerkvi (jim pomagam pri prijavi na sveto mašo ali se v njihovem imenu dogovorim z duhovnikom za prejem zakramentov).
- Kako pa je z mojim sodelovanjem pri soustvarjanju spletne pastorage? Morda lahko ponudim svoje sodelovanje v domači župniji ali pa ga celo organiziram. Spodbudim katero od skupin, da se vendarle sreča preko spleta.
- Če je tehnologija tuja tudi meni, lahko spodbudim mlade, da tako starejšim kakor duhovniku pri tem pomagajo in poskrbijo za digitalno pastoralno udejstvovanje.

ELIÁB, TISTI »ŠPICKANDIDAT«, KI NI BIL IZVOLJEN

1 Sam 16,1-13

V šestnajstem poglavju Prve Samuelove knjige je zanimiva zgodba o prvem kralju Izraelcev. To je bil Savel, ki je postal kralj, medtem ko je iskal izgubljene očetove osle. Prerok Samuel je bil očaran nad Božjo izbiro. Savel je bil namreč lep kot slika in za ramena višji od vseh drugih fantov. Sprva je bilo vse, kakor je treba. V neki politični krizi se je Savel pokazal kot nepotrpežljiv; lotil se je duhovniškega opravila. Gospod pa ni hotel politika in patriarha v eni osebi. Prepustil je Savla samega sebi in izvolil drugega mladeniča za kralja nad Izraelom. Preden nadaljujemo, preberite odlomek v Svetem pismu.

Po navdihu Svetega Duha je šel prerok Samuel v Betlehem k Jeseju. Ta je imel kup sinov. Enega od njih je Samuel mazilil za kralja. Po Jesejevi presoji je bil »špickandidat« Eliáb, ampak nebeški kneset ga ni potrdil. Če bi Savel vedel, kaj se dogaja v Betlehemu, bi najbrž urno prijezdil z desetino helebard. Kdo ve, kaj bi ostalo od Betlehema ...

Jesejev prvenec je torej čakal, kdaj bo prerok izlil sveto olje po njegovi glavi, licih in bradi. Kakšne misli so se odpirale pred njim: krona, prestol, žezlo, lipicanca in brhka dekleta, kamor koli pogledaš ... Vse to je umrlo tisti hip, ko je šel prerok mimo njega. Šel je mimo naslednjega in tako vse do zadnjega. »Potem je Samuel rekel Jeseju: »So to vsi mladeniči?« Jese je rekel: »Ostal je še najmlajši. Glej, ta pase drobnico.« Samuel je rekel Jeseju: »Pošlji ponj in naj ga pripeljejo, kajti ne sedemo za mizo, dokler ne pride sem!« Poslal je ponj in ga dal pripeljati. Bil je rdečkast, lepih oči in prijeten na pogled. GOSPOD je rekel: »Vstani, mazili ga, kajti ta je!« Samuel je vzel rog z oljem in ga mazilil sredi njegovih bratov. Od tega dne naprej je GOSPODOV duh napolnjeval Davida.« (1 Sam 16,11-13b)

Zakaj je Eliáb izvisel? V sedmi vrstici je odgovor, ki ga je prejel Samuel od GOSPODA: »Ne glej na njegov videz ne na njegovo visoko postavo, kajti odklonil sem ga. Zares, GOSPOD ne vidi, kakor vidi človek. Človek namreč vidi, kar je pred očmi,

GOSPOD pa vidi v srce.« Človek vidi zunanost, vendar videz vara! To pa je veliko gorje. Le iz srca, če je ljubeče, izvira zdravilo za vse bolezni, razen za zaljubljenost. Iz srca, je rekel Jezus, »prihajajo hudobne misli, umori, prešuštva, nečistovanja, tatvine, kriva pričevanja, kletve« (Mt 5,19; Mr 7,21).

Ne vemo, kakšen vladar bi bil Eliáb.

Ali bi mogel biti *predslika* Gospoda

Jezusa? Kakšni vladarji bi bili drugi Davidovi bratje?

Samo Bog ve. Samo Bog je vedel, kaj je bilo v Davidovem

srcu. Toda porečemo lahko: »Mar ni David grešil po vseh točkah?«

Res je. Grešil je, grdo grešil. Vendar je imel redko

lastnost: znal je priznati, se pokesati in za vselej

prekiniti z grešnim početjem. Znal se je ponižati, se zjokati

nad seboj. Zavedal se je svoje človeškosti in ranljivosti.

Sam je rekel: »Zakaj svoje pregrehe priznavam, moj

greh je vedno pred mano.« (Ps 51,5) Predvsem pa je kralj David »znal

ljubiti /.../ iz vsega srca, z vsem umevanjem in z vso močjo ter ljubiti bližnjega kakor samega sebe«, in to je »več kakor vse žgalne daritve in žrtve« (Mr 12,33), zato je bil izvoljen. •••

foto_William Brassey Hole (biblepicturesstories.wordpress.com)

KRONOLOGIJA VELIKEGA TEDNA

Evangeljska poročila o dogodkih zadnjega tedna se glede kronoloških podatkov med seboj razlikujejo. Lahko govorimo o kronologiji sinoptikov na eni in o Janezovi kronologiji na drugi strani. Kdaj je Jezus obhajal zadnjo večerjo s svojimi učenci? Je bila to judovska pasha ali kakšna druga praznična večerja pred pasho ali pa običajna večerja?

PASHALNA VEČERJA

V 2 Mz 12 beremo, da morajo Izraelci zaklati pashalno jagnje »štirinajstega dneva tega meseca«. »Ta mesec« je mesec abíb (prim. 5 Mz 16,1), mesec klasja, ki ustreza našemu marcu/aprilu. Pozneje so mu dali babilonsko ime nisan. Skladno s tem Jožef Flavij poroča, da so bila pashalna jagnjeta zaklana 14. nisan, tj. zadnji dan pred polno luno, ki nastopi po spomladanskem enakonočju, in sicer

(2 Mz 12,6), kar pomeni med sončnim zahodom in trdo nočjo. Toda če sledimo sinoptični kronologiji (Mr 14,12; Mt 26,17; Lk 22,7), je bilo jagnje zaklano na »prvi dan praznika nekvašenega kruha«, to je na 15. nisan zvečer, torej dan kasneje. Tako ni povsem jasno, kdaj je pravzaprav Jezus obhajal svojo »pasho«. Ali je res šlo za obredno judovsko pashalno večerjo, ki so jo Jezus in učenci obhajali po uradnem koledarju 14. nisan zvečer (po splošnem prepričanju je to bil četrtek zvečer), ali pa so jo kot tako kristjani razumeli šele pozneje, ko so jo povezali s pashalnim simbolizmom.

JANEZOVA KRONOLOGIJA

Vprašanje se zaplete, saj je Jezus po Janezovi kronologiji umrl že na dan pripravljanja (Jn 19,30sl.) ob uri, ko so Judje po predpisih postave (3 Mz 23,5-7) v templju klali velikonočno jagnjeta. Judje so tisto leto po Janezovi kronologiji, ki sledi uradnemu koledarju, jedli velikonočno jagnje v petek zvečer in takrat je Jezus že počival v grobu (Jn 19,31.38-42). Tisto leto je sobota sovpadala s praznovanjem pashe. Za Janeza (13,1-20) je bil Jezusov poslovilni obed potemtakem slovesna večerja pred velikonočnim praznikom (Jn 13,1sl.). Jezus je z učenci obhajal večerjo kot pashalni obed že vsaj en dan prej, morda več, gotovo pa ne 14. nisan zvečer. To potrjuje kronološka umestitev ključnega dogodka v pasijonu, Jezusove smrti na križu. Jezus je po Janezu umrl na »dan pripravljanja na pasho, okoli šeste ure« (Jn 19,30sl.), to je okrog poldne, ko so znotraj jeruzalemskega templja klali jagnjeta, glavno jed pashalnega obeda. Proces pred Pilatom, križanje in smrt so se torej dogajali v petek pred praznikom. Skladno s tem Janez poroča, da poslanci velikega duhovnika Kajfe, ki so tisti dan zgodaj zjutraj privedli Jezusa k Pilatu, sami niso vstopili v sodno hišo, da bi smeli zvečer jesti velikonočno jagnje: »Od Kajfa so torej Jezusa peljali v sodno hišo. Bilo je zgodaj zjutraj. Sami niso šli v sodno hišo, da se ne bi omadeževali, ampak bi smeli jesti pashalno jagnje.« (Jn 18,28) To nakazuje tudi druga Janezova omemba: »Ker je bil dan pripravljanja in zato, da telesa čez soboto

foto: churchofjesuschrist.org

med deveto in enajsto uro oz. po našem času med 3. in 5. uro popoldne. To je bil »dan pripravljanja« (Jn 19,14). Jagnjeta so spekli in pripravili do sončnega zahoda, po sončnem zahodu, ko so že vstopili v 15. nisan, so ga zaužili. Sledil je praznik nekvašenega kruha, ki se je obhajal teden dni, to je od 15. do 21. nisan. Celotno osemdnevno praznovanje so včasih poimenovali oz. pojmovali kot en sam svet dan.

SINOPTIČNA KRONOLOGIJA

Po uradnem koledarju (2 Mz 12) je bilo pashalno jagnje torej zaklano 14. nisan »proti večeru«

ne bi ostala na križu (kajti tisto soboto je bil velik praznik), so Judje prosili Pilata, naj bi jim strli noge in jih sneli.« (Jn 19,31) Pavel prav tako omenja, da je bil Jezus križan ob uri, ko se je v templju klalo velikonočno jagnje (prim. 1 Kor 5,7).

foto_churchofjesuschrist.org

Končno tudi opis nadaljnjih dogodkov pri sinoptikih kaže na to, da naslednji dan po Jezusovi večerji ni mogel biti glavni velikonočni praznik, 15. nisan, in da je torej Jezus moral obhajati večerjo dan ali dva prej. Marko in Matej poročata, da je v noči po večerji veliki zbor obsodil Jezusa na smrt (Mr 14,53-64; Mt 26,57-66). Veliki zbor se na soboto ali praznik ne bi smel sestati. Nadalje sinoptiki poročajo, da so vojaki, ki so prišli nad Jezusa v vrt, nosili meče in kole, kar prav tako ni bilo dovoljeno v soboto ali na praznik; naslednji dan so srečali Simona iz Cirene, ki se je vračal s polja; Jožef je taisti dan kupil platneno rjuho, žene pa so pripravile dišavo in miro (Lk 23,56). Vse naštetje je (bilo) v soboto oz. na praznik prepovedano.

OBSTOJ RAZLIČNIH KOLEDARJEV

Kako lahko razložimo neskladja med sinoptično kronologijo in kronologijo Janeza? Najprepričljivejša domneva je, da evangelisti pri opisovanju dogodkov velikega tedna niso uporabljali istega koledarja. Z odkritjem kumranskih rokopisov je bilo izpričano, da v Jezusovem času v judovstvu ni obstajal samo en liturgični koledar, ampak sta bila razširjena dva, lunin in sončni koledar.

Uradni judovski ali tempeljski koledar se je ravnal po luni. Ta koledar so uporabljali saduceji kot voditelji tempeljskega bogoslužja in farizeji ter s tem tudi večina takratnega judovstva. Prazniki v tem

koledarju niso vezani na določen dan v tednu, temveč na določen datum, ki pa se ravna glede na luno. Pasha tako vedno pade na noč polne lune, to je 14./15. v mesecu nisanu. Imena mesecev so babilonskega izvora in so jih tudi zaradi tega pravoverni, npr. eseni, zavračali. Tudi nekateri saduceji, predvsem pa eseni, ki so nastali kot gibanje ravno iz prepričanja, da tempeljsko bogoslužje ne odgovarja več prvotnim predpisom in je zato nelegalno, niso hoteli uporabljati več luninega koledarja. Poleg ločitve od tempeljskega obredja in duhovščine je bilo namreč samostojno obhajanje praznikov najmočnejše znamenje njihovega prepričanja. Uporabljali so t. i. sončni koledar. Po njihovem prepričanju je bil samo ta izvorni judovski koledar. Posamezni meseci niso imeli imen, ampak so se imenovali po zaporedju.

Na podlagi teh odkritij je A. Jaubert¹ zelo prepričljivo predstavila nekoliko spremenjeno zaporedje dogodkov velikega tedna. Po njenem prepričanju, ki ga danes zagovarjajo številni biblicisti, je Jezus obhajal zadnjo večerjo s svojimi učenci že v torek in ne šele v četrtek. V petek je bil križan in zve-

foto_churchofjesuschrist.org

čer je umrl. Po uradnem koledarju, ki mu sledi Janezovo poročilo, je to 14. nisan. Na ta način je mogoče razložiti tudi navidezno neskladje v kronologiji pasijona med sinoptiki in Janezom ter veliko število dogodkov, ki so se zvrstili v času od Jezusove aretacije do njegove usmrtnitve, namreč zaslisanje pred Hano (Jn 18,12-14.19-24), pred velikim duhovnikom Kajfo (Mr 14,53-64), pred velikim zborom (Lk 22,66-71; Mr 15,1; Mt 27,1), pred Pilatom (Jn 18,28-19,7), pred Herodom (Lk 23,6-12) in ponovno pred Pilatom (Jn 19,8-16a). •••

¹ Jaubert, Annie. 1957. *La date de la Cène. Calendrier biblique et liturgie chrétienne*. Pariz: J. Gabalda.

PAVEL IN SKRIVNOSTNA DEVICA TEKLA

Tertulijan v razpravi *O krstu*, napisani okrog leta 200, ostro nastopi zoper ženske, ki bi podeljevale krst: »Če pa zagovarjajo, da imajo ženske pravico učiti in krščeovati, sklicujoč se na zgled Tekle v spisu, ki po krivici nosi Pavlovo ime, naj vedo, da je tisti prezbiter v Aziji, ki je ta spis skrpupal, da bi Pavlovo slavo pomnožil s svojo, sestroptil s svojega mesta, ker se mu je dokazalo in je sam priznal, da je iz ljubezni do Pavla to storil.« (Tert., *O krstu* 17.5)¹ Tertulijan apostolu Pavlu odreče avtorstvo besedila *Acta Pauli et Theclae* (*AThe*, *Dela Pavla in Tekle*),² apokrifnega spisa, ki je v grščini verjetno nastal v drugi polovici 2. stoletja. V resnici ga je napisal pravoveren kristjan, verjetno iz Male Azije, spis pa se je hitro razširil in se vsaj fragmentarno ohranil v različnih verzijah v grščini, koptščini, sirščini, etiopščini in armenščini, arabščini in stari cerkveni slovanščini.

Pisec dela je najverjetneje izhajal iz lokalne legende o resnični krščanski mučenki Tekli, ki jo je nato nadgradil in ustvaril zelo vpliven svetniški kult, ki se je razširil po Vzhodu in Zahodu. Tekla je postala ena največjih krščanskih devic mučenk. Njene kreposti v spisih opevajo Ciprijan, Evzebij, Epifanij, Avguštin, Gregor iz Nazianza, Gregor iz Nise, Janez Krizostom, Teodor iz Mopsuestije, Ambrozij Milanski, Sulpicij Sever, Bazilij iz Selekvije, Evagrii Sholastik in drugi. Zahodna Cerkev obhaja njen god 23. septembra, vzhodna pa dan pozneje.

V skladu z *Deli Pavla in Tekle* (*Acta Pauli et Theclae*) iz 2. stoletja je bila Tekla zala mladenka iz Ikónija (danes Konya v Turčiji), ki se je, ko je skozi okno poslušala Pavlovo učenje o devištvu v Ikóniju (prim. Apd 13,51; 14), navdušila za posvečeno samskost in razvezala zaroko s Tamirisom. To je povzročilo, da so

Pavla vklenili, Tekla pa ga je obiskala v ječi in še naprej poslušala. Obsojena je bila na smrt, slečeno so jo peljali v ogenj, vendar jo je čudežno rešil Bog, tako da je nevihta pogasila plamene. Ko sta skupaj s Pavlom dospela v pizidijsko Antiohijo (prim. Apd 14,21) in jo je tamkajšnji veljak Aleksander želel kupiti, se je Pavel pretvarjal, da je ne pozna, Tekla pa se je napadalca silovito ubranila, tako da so jo obsodili na smrt z zvermi. Privezana na levinjo je morala paradiirati po mestu, nakar so jo vrgli zverem: levinja jo je čudežno ubranila, v smrtnem boju se je v areni Tekla sama krstila, tako da je skočila v sod z vodo, ki je bil poln tjulnjev, nakar je bila s pomočjo različnih čudežev rešena. Živa se je vrnila k Pavlu, kasneje je v Ikoniju spreobrnila svojo mater, nato pa je živela v cilicijski Selevkiji. Nekatere različice besedila govorijo o tem, da je tam 72 let živela v jami in je postala zdravilka; helenistični zdravilci so bili zato ob posel in so pregovorili mladeniča, da bi starko posilil, vendar se je jama čudežno zaprla in Tekla je bila (kljub smrti z izginotjem v zemlji) obvarovana onečaščenja svoje deviškosti.

V spisu je med drugim ohranjen tudi znamenit opis Pavlove zunanosti: apostol je imel nizko postavo, redke lase, krive noge, krepko telo, združeni obrvi, kljukast nos – bil je poln milosti, včasih naj bi se prikazoval kot človek, zopet drugič pa z angelskim obličjem (*AThe* 3).

O svetišču, martiriju, v čast sv. Tekli poroča tudi romarica Egerija, ki naj bi ga za dva dni obiskala leta 384 na poti proti Konstantinoplu: »Ker pa je na tretjem postajališču od Tarza, se pravi v Izavriji, martirij svete Tekle, sem bila zelo vesela, da sem lahko šla tudi tja, še zlasti, ker je bil tako blizu.« (Egerija, *Potopis* 22.2; prim. 23.2–6)³ Tradicija je njen grob locirala na majhen hrib

1 Prevod je naveden iz neobjavljenega tipkopisa dr. Franceta Ksaverja Lukmana.

2 *Dela Tekle* predstavljajo enoto spisa pod naslovom *Acta Pauli*, zato delo poznamo pod imenom *Acta Pauli et Theclae*. Najobsežnejša kritična izdaja ostaja: Lipsius, R. A. in M. Bonnet, ur., *Acta Apostolorum Apocrypha* (Leipzig: Hermann Mendelssohn, 1891), str. 235–272.

3 Bogataj, Jan Dominik, ur., *Egerija: Potopis/Itinerarium. Romanje, bogoslužje in Sveta dežela v pozni antiki* (Celje: Ljubljana: Društvo Mohorjeva družba; Celjska Mohorjeva družba; Teološka fakulteta, 2020).

Freska z najstarejšo (znano) upodobitvijo Pavla. Datirana v 5. ali 6. stoletje; upodablja pa Pavla, Teklo in njeno mater. Gre za ikonografsko upodobitev Pavlovega misijonskega delovanja v Efezu, zapisanega v apokrifnem besedilu *Dela Pavla in Tekle*.

(današnji Mariamlik v Turčiji), kakih pet kilometrov južno od Selevkije v južni Mali Aziji, kjer je bilo veliko svetišče njej v čast – še danes je moč videti ostanke velike cerkve.

»Tam na griču je silno veliko samotišče, na sredi pa stoji velik zid, ki obdaja cerkev, v kateri je martirij, in ta martirij je zelo lep. Zid so postavili za obrambo cerkve, da ne bi Izavrijci, ker so zelo pokvarjeni in pogosto ropajo, kaj poskušali okrog samostana, ki je tam postavljen. Ko sem v Božjem imenu prišla tja, sem molila pri martiriju, prebrala vsa *Dela svete Tekle* in bila neskončno hvaležna Kristusu, našemu Bogu, da je meni, nevredni in nezaslužni, blagovolil v vsem izpolniti želje.« (Egerija, *Potopis* 23.4–5)

Zgodnjekrščanska tradicija o devici in mučenki Tekli, ki je svoj odmev dobila v številnih različicah

apokrifnega besedila in predvsem v stoletjih češčenja, govori o močni ženski osebnosti znotraj zgodnjekrščanske skupnosti, ki je živela asketsko in je zaradi svojega devištva morda imela celo pomembnejši vodilni položaj. Tertulijanova omemba o Teklinem krščevanju nemara napotuje celo na hipotezo o izgubljenem zapisu, ki bi ga kak redaktor izbrisal, v skladu s katerim Tekla ni krstila zgolj sebe, marveč je opravljala vlogo krščevanja tudi za druge.

V splošnem cerkveni očetje Teklo – v vlogi svetopisemske junakinje, Pavlove sodobnice – predstavljajo kot moralni ideal zaradi njene čistosti, mučeništva in zaničevanja zemeljskih dobrin, postavijo jo (sicer anahronistično) za zagovornico pravega nauka in jo kot Kristusovo zaročenko primerjajo s Cerkvijo. •••

KDO PRAVI, DA SO ŽIVALI BREZ PAMETI?

Zgodba o vesoljnem potopu

Kolektivni spomin na veliko povodenj, ki jo v Svetem pismu opisuje pripoved o Noetu, je gotovo ena tistih značilnosti, ki prazgodovino izraelskega ljudstva pripenja na širše in starejše izročilo antične Mezopotamije. Pripoved o vesoljnem potopu namreč ni unikum izvoljenega ljudstva, temveč gre za znan motiv – najbolj znano ubeseditev tega motiva predstavlja *Ep o Gilgamešu*. V Svetem pismu ne beremo različice »copy-paste«, identične kopije, saj biblična verzija odseva veliko pomembnih svojskosti. Daleč najpomembnejša je tista o obstoju enega samega Boga. Za razliko od bogov v drugih različicah je Noetov Bog tisti, ki nastali kaos vodovja, kakor pravodovja pri stvarjenju, obvlada in mu odkaže svoje mesto. V tem kontekstu je Noe, ki je edini »našel milost v Gospodovih očeh« (1 Mz 6,8), predstavljen kot nekakšen popotopni Adam, oče novega življenja; kajti potop je hoteno predstavljen kot nasprotje pripovedi o stvarjenju. Gre za novo stvarjenje, za nov začetek, za »formatiranje« sveta, ki je bil ustvarjen kot dober, a se je pozneje popolnoma spridil.

Pripoved te vrste je v prvi vrsti teološko razmišljanje in bi ga le stežka opremili s kakšnimi oprijemljivimi zgodovinskimi podatki. Dejstvo, da je pripoved o potopu med ljudstvi antične Mezopotamije dobro poznana, priča o resničnem zgodovinskem dogodku (najverjetneje lokalne narave), ki je imel za takratno dožemanje in poznavanje sveta domala apokaliptične razsežnosti. Svetopisemsko različico lahko zato mirne vesti označimo kot zgodovinsko, saj poroča o katastrofi, ki je imela v viharju zgodovinskih dogodkov svoje mesto. Vse drugo, kar bralčev pogled spretno usmerja k Bogu Izraela, če se smemo tako izraziti, kaže na kasnejše redakcije pod vplivom skrbno izdelanih teoloških premis.

Osebi: ŽIVAL, ŽIVALCA

ŽIVAL: No, v lepo godljo si me zvlekla!

ŽIVALCA: Jaz, da sem te zvlekla?! A sem te prosila, da greš za mano?!

ŽIVAL: Če sem pa mislil, da veš, kam greš!

ŽIVALCA: Nikoli ne vem, kam grem.

ŽIVAL: Zdaj poveš!

ŽIVALCA: Toliko, da veš ... Jaz sem samo sledila dvema slonoma, ki sta šla pred nama.

ŽIVAL: A misliš tema dvema slonoma tam?

ŽIVALCA: Jasno, da tema dvema slonoma! A mogoče vidiš še kake druge slone?

ŽIVAL: Ne, samo ta dva sta tu. Preostali iz črede niso bili tako neumni, da bi se spravili na to ... na to ... Kaj pa je to za ena reč pravzaprav?

ŽIVALCA: Mislim, da je stari rekel, da je ladja.

ŽIVAL: Ladja, kaj?! Si ni mogel izmisliti kakega drugega hobija. Vzdrževati tako reč zna biti precej drago!

ŽIVALCA: Slona sta rekla, da mu je Bog naročil, naj jo zgradi.

ŽIVAL: In zakaj bi Bog komur koli naročil, naj zgradi ladjo sredi puščave?!

ŽIVALCA: Slona sta rekla, da bo dež.

foto: wallpaperhq.com

¹ Besedilo skeča je prevedel in uredil Gregor Čušin. Zbirko skečev z (izvirnim) naslovom *A Funny Thing Happened to Me on My Way Through the Bible* je napisala Martha Bolton. Skeč je umeščen v kontekst s kratkim biblično-zgodovinskim uvodom oz. pojasnilom, ki ga je napisal Samo Skralovnik.

ŽIVAL: In si stari ni mogel kupiti dežnika kot vsi drugi?

ŽIVALCA: Slona sta rekla, da bo menda hud dež.

ŽIVAL: Pa naj bi si kupil še škornje!

ŽIVALCA: Slona sta rekla, da stari pričakuje potop.

ŽIVAL: Poslušaj, punca, če mene vprašaš, je stari ku-ku, in prej ko se spraviva s tele plavajoče farme, boljše bo!

ŽIVALCA: Ampak slona sta rekla ...

ŽIVAL: Ne moreš verjeti čisto vsemu, kar sloni rečejo. Dobro, priznam, da zlepa česa ne pozabijo, ampak so pa precej lahkoverni!

ŽIVALCA: Prav. Ampak kaj pa vse preostale živali? Po dve vsake vrste sta na krovu! Očitno kar verjamejo, da se stari spozna na vreme.

ŽIVAL: Pridi sem. Daj, pridi, poglej. Je tole dež? Niti najmanjšega oblakca ni na nebu!

ŽIVALCA: Ampak saj sem poslušala napoved: Trontelj je rekel, da bo jasno. In če Trontelj reče, da bo jasno, potem zmeraj dežuje!

ŽIVAL: Ne rečem, to drži. Imaš prav. Ampak da bi ladja splavala, bi moralo deževati najmanj 40 dni in 40 noči!

ŽIVALCA: Kaj pa veš, mogoče pa bo!

ŽIVAL: Bodi resna, no. Nebo je popolnoma brez obla... Dobro, okej, tamle je en majhen, mini oblak, meglica pravzaprav, ampak je še daleč.

ŽIVALCA: No, jaz sem ti samo povedala, kar sem slišala od slonov.

ŽIVAL: Mogoče pa nisi dobro slišala. Ne nazadnje sloni tako strašno nosljajo.

ŽIVALCA: Res ne verjameš, da bi lahko deževalo?

ŽIVAL: Kako neki? Na nebu je le ... štiri, pet srednje velikih oblakov. Ne zadostuje niti za naliv.

ŽIVALCA: No, ja ... Kakor koli. Zdaj sva tu. Sprosti se in uživaj.

ŽIVAL: Tičim na ladji sredi puščave, ona pa hoče, naj se sprostim in uživam. Ja, uživam – kot na Titaniku!

ŽIVALCA: Že rosi!

ŽIVAL: Prava reč! Če hočem na drugo stran lužice, še ne potrebujem ladje.

ŽIVALCA: O, poglej te oblake!

ŽIVAL: Pa kaj! Takle naliv ne bo niti odplaknil žaganj s krova.

ŽIVALCA: O, pa bo. Kar pošteno lije!

ŽIVAL: No, dobro, priznam, kar dobro ga nese. Ampak še zmeraj ne zadosti, da bi zapluli.

ŽIVALCA: Če si tak dvomljivec, ne vem, zakaj se potem ne pridružiš ostalim tam zunaj, ki se

foto: Thanos Pal (Unsplash)

norčujejo iz starega in se mu posmehujejo. Nihče te ne sili, da ostaneš na krovu. Kar pojdi, no. Skoči dol! Saj bom zdržala plovbo brez tebe.

ŽIVAL: Prav nobene potrebe ni, da si tako zajedljiva. Poleg tega se mi krzno grozljivo skrči, če se zmoči.

ŽIVALCA: Kar lepo priznaj, da si vesel, da je stari poslušal Boga in zgradil ladjo.

ŽIVAL: Priznam, vsaj na suhem sva.

ŽIVALCA: Če mene vprašaš, je stari potreboval precej korajže, da je zgradil tole ladjo. In ogromno vere.

ŽIVAL: Korajžen pa je, to pa.

ŽIVALCA: In kako so se mu ljudje posmehovali!

ŽIVAL: Mogoče je pa gluhi in jih sploh ni slišal.

ŽIVALCA: O, jih je slišal. Ampak ga to ni oviralo, da ne bi izpolnil Božje volje. Hej, zgleda, da se premikamo.

ŽIVAL: Prav imaš. (Mu je malo slabo – morska bolezen, pač.) Pa še kako imaš prav!

ŽIVALCA: No, vidiš. Stari je dobro vedel, kaj počne!

ŽIVAL: Niti za trenutek nisem podvomil.

ŽIVALCA: Kaj???

ŽIVAL: Zdaj ti gotovo ni žal, da si šla za mano.

ŽIVALCA: Jaz za tabo? Mar ni bilo ravno obratno!?

ŽIVAL: Okej. Šla si za mano. Je tako bolje?

ŽIVALCA: Ja ... vsaj mislim, da ... Pa saj ni važno. Glavno je, da sva oba na varnem. To je najpomembnejše.

ŽIVAL: Ampak nečesa pa ne razumem.

ŽIVALCA: Česa?

ŽIVAL: Razen starega in njegove družine smo vsi preostali potniki na ladji – živali!

ŽIVALCA: Ja – in?!

ŽIVAL: No, če naj bi bili ljudje tako pametni, kot pravijo, da so, zakaj jih ni več na krovu?

ŽIVALCA: A veš, da imaš prav!

ŽIVAL: In potem si še upajo reči, da me živali nimamo pameti!

ŽIVALCA: Ja. Me vsaj vemo, kdaj stopiti z dežja! •••

PRAZNIK HVALEŽNOSTI

NEDELJA BOŽJE BESEDE 2021

Nedelja Božje besede je praznik Svetega pisma. Papež Frančišek je ta praznik razglasil za vso Cerkev leta 2019 s pismom *Odprl jim je um* (*Aperuit illis*). Praznik smo obhajali tretjo nedeljo med letom, 24. januarja, pod geslom »Tedad so se jima odprle oči« (Lk 24,31a). V Sloveniji to nedeljo praznujemo že od leta 1990, ko so slovenski škofje na pobudo katoliških biblicistov določili zadnjo nedeljo v mesecu januarju za praznik Svetega pisma.

Nedelja Božje besede je najprej praznik hvaležnosti za neizmerni dar Besede, po kateri želi Bog vstopiti v odnos z vsakim človekom. To je dan, ki povezuje vse ljudi, ki so Bogu hvaležni za njegove besede, izročene po Svetem pismu. Ta dan nam daje prilžnost za razmislek, kako bolje »ravnati z Božjo besedo« (2 Tim 2,15) na vseh ravneh. Na nedeljo Božje besede se spomnimo in zahvalimo za bogato slovensko svetopisemsko dediščino, ki sega vse do izročila svetih Cirila in Metoda ter Brižinskih spomenikov. Dediščina nam je tudi danes lahko v veliko spodbudo in navdih, zato se s hvaležnostjo spominjamo vseh posameznikov in ustanov, ki se danes na Slovenskem posvečajo negovanju in razvijanju te bogate tradicije. Še posebej mislimo na prevajalce in raziskovalce Svetega pisma, na oznanjevalce in pričevalce in končno na vse tiste, ki to besedo prebirajo, jo spoznavajo, ljubijo in jo uresničujejo v svojem življenju (prim. Mr 3,35). Zavod Biblično gibanje, ki koordinira obhajanje nedelje Božje besede, je v povezavi z različnimi skupinami in posamezniki v Cerkvi pripravil številne predloge za bogoslužno obhajanje omenjene nedelje, razne katehetske in pridigarske osnutke ter različne video pripomočke in spodbude.

Maksimilijan Matjaž,
predsednik Zavoda Biblično gibanje

MED VAMI BOM HODIL

Sedemdnevno branje Božje besede in spremljevalni dogodki na Svetopisemskem maratonu od 23. do 29. januarja, ki ga je organizirala Svetopisemska družba s sodelavci, so se odvijali na spletnem kanalu Youtube. Pričevalci v spremljevalnem programu Svetopisemskega maratona so se osredotočali na preživljanje časa epidemije,

ki je za vsakogar svojevrstna preizkušnja, srečanje s svojimi strahovi, pomanjkanjem vere, zaskrbljenostjo za ranljivejše. Rdeča nit pričevanj je bilo zagotovilo, da je Bog vedno z nami in nam vedno znova tudi po Besedi daje možnost, da smo z njim. Skupnemu sedemdnevnu branju Svetega pisma, ki je sovpadlo z nedeljo Božje besede, so se pridružili številni mini maratoni po župnijah, družinah in redovnih skupnostih, kjer so brali izbrane odlomke in knjige.

VSE PRAV DELA

V dneh pred nedeljo Božje besede so nastajali različni video posnetki in spletne predstavitve, ki spodbujajo k temu, da vzamemo knjigo vseh knjig v roke vsak dan znova in se ji preprosto pustimo nagovoriti. Prisluhnimo Besedi in premišljujemo, da bo postala življenje. Preizkušen način je branje v občestvu, če še ne gre v živo, pa po spletnih omrežjih. Ne le da je lažje vztrajati, besede oživijo, ko si lahko podelimo, kaj in kako nas nagovarja.

Kljub epidemiji koronavirusne bolezni je biblična skupina na Žalah v Ljubljani v soboto popoldne pripravila slavo Božje besede in v cerkvi v živo prebrala Markov evangelij, preostali župljani pa so se povezali po spletnem omrežju. Jana Jeram, udeleženka biblične skupine, je po izkušnji slavlja Božje besede na predvečer nedelje Božje besede zapisala:

Voditeljica biblične skupine nam je že večkrat priporočila, naj preberemo Markov evangelij v celoti od začetka do konca. Odločila sem se, da to storim, do resničnega branja pa nisem

foto: Tatjana Spilchal

foto_Tatjana Splichal

Slavje Božje besede
na Žalah

prišla (čeprav so minila leta). Letos pa je pred nedeljo Božje besede celotno besedilo Markovega evangelija prišlo do mene; potrebno je bilo samo, da poslušam. Še posebej dragoceno je bilo zame, da sem lahko poslušala Božjo besedo v cerkvi, tako je bil Tisti, ki po njej govori, fizično navzoč le nekaj metrov stran. Nagovorile so me besede: »Vse prav dela.« (Mr 7,37) Kako težko mi je to zares doumeti: da je vse, kar Bog dela, prav, pa naj bo sreča ali nesreča, bolezen ali zdravje ... Vabi me k razmišljanju o tem. Ko bo to prepričanje res moje, bom lahko prepustila Bogu, da deluje, in s hvaležnostjo sprejela vse, kar mi bo dal. Ne bo upiranja, pregovarjanja in izmikanja, ampak sodelovanje s Stvarnikom, ki je vse ustvaril dobro. Takrat bo moje življenje srečno, saj bo vse prav tako, kot mora biti zame, za bližnje in vse stvarstvo.

Z NJEGOVO BESEDO

Zaradi epidemije in zaježitvenih ukrepov srečanja bralcev Božje besede in slavja Božje besede še niso

zaživela v polnosti po župnijah, zažuborelo pa je po domovih, kjer so posamezniki ali družine začeli brati Božjo besedo, se ob njej pogovarjati in iskati načine, kako bi jo uresničili v vsakdanjem življenju. Svoje razmišljanje je z nami delila še Katarina Zupančič:

Božja beseda je hrana za mojo dušo, ki mi daje moč za duhovno rast. Vsak dan začnem dan z dnevno Božjo besedo, ki se bere pri bogoslužju tistega dne. Te dni se prebijam skozi Pismo Hebrejcem. Na začetku mi ni bilo nič jasno in sem si mislila, da me te besede ne morejo nagovoriti. Pa sem vztrajno po večkrat prebiral isti odlomek: prvič nič, drugič malo, tretjič še malo več, potem pa so se misli že začele povezovati ... Ko jih začnem pisati v dnevnik branja Božje besede, pa se začne proces, ko s Sogovornikom odrineva na globoko in se najdem med biseri.

V zadnjih dneh sem premišljevala, kako nas besede, ki jih govorimo, razkrivajo. Bog se nam razkriva v Svetem pismu in želi, da spoznavamo Njegove misli, besede in dejanja. Tudi človek se s svojimi mislimi, besedami in dejanji odkriva in razkriva, kakšen je. Kako dobro in prav je, da pazim na svoje misli in besede, da ne grešim. In kako hvaležna sem, da se na pot življenja ne podajam sama brez Boga, ampak z njegovo Besedo ob sebi in v sebi. Če si življenje in besedišče bogatim(o), polnim(o) z Njegovo Besedo, si življenje polnim(o) z Njegovo prisotnostjo, Njegovo ljubeznijo. •••

foto_Tatjana Splichal

JUDOVSKO-KRŠČANSKI VIRI IN RAZSEŽNOSTI DIALOGA

»Če pa so bile nekatere veje odlomljene in si bil ti, divja oljka, vcepljen na njihovo mesto in si postal deležen mastnosti oljčne korenine, se ne prevzemaj na račun vej. Če pa se prevzemaš, vedi, da ne nosiš ti korenine, ampak korenina nosi tebe.«
(Rim 11,17-18)

S temi besedami je Pavel podčrtal dejstvo, da evangelijski nauk temelji na judovskem nauku, da so judje kristjanom »starejši bratje«. Cerkev danes priznava, da začetek njene vere in izvoljenosti po Božji odrešenjski skrivnosti izvira pri očakih, Mojzesu in prerokih (*Nostra Aetate*, 4).

Revija *Edinost in dialog* je zato v sodelovanju s *Centrom judovske kulturne dediščine Sinagoga Maribor* in s podporo ARRS raziskovalnega programa *Judovsko-krščanski viri in razsežnosti pravičnosti* P6-0262(A) v drugi številki letnika 75 (2020) obeležila 55. obletnico objave koncilске izjave *Nostra Aetate*, ki je omogočila sistematičen dialog med Katoliško cerkvijo in judovstvom.

Omenjena posebna številka in prihajajoča prva številka letnika 76 (2021) obravnavata teološka, zgodovinska in kulturna vprašanja, oblikovana v zadnjih desetletjih, in naglasita poseben status judovsko-katoliškega dialoga. Judovske korenine krščanstva na edinstven način določajo njun medsebojni dialog, medsebojno razumevanje in identiteto.

Ob tej priložnosti bo **OD 20. DO 21. APRILA 2021** na Teološki fakulteti, Enoti v Mariboru, potekal mednarodni simpozij, kjer bo sodelovalo več kot 50 domačih in tujih raziskovalcev.

Vljudno vabljeni!

Program simpozija, zbornik povzetkov in druge informacije najdete na spletnem naslovu:
<https://www.teof.uni-lj.si/judovsko-krscanski-viri-in-razseznosti-dialoga>

Logotip (grafična podoba) simpozija sta skici dveh oljenk iz Biblične arheološke zbirke Teološke knjižnice Maribor. Dve oljenki, obrnjeni druga proti drugi, predstavljata dva monoteizma v dialogu. Oljenki se v delu, kjer sta goreli, delno prekrivata. Na ta način tvorita dvojno simboliko. Oba monoteizma se napajata ob istem viru (istem Bogu, ki se v Svetem pismu pogosto razodeva v ognju), hkrati pa prekrivajoči odprtini za plamen spominjata na logotip revije *Edinost in dialog*.

Avtor skic: ANDREJ PRELOŽNIK | Oblikovanje: SAMO SKRALOVNIK

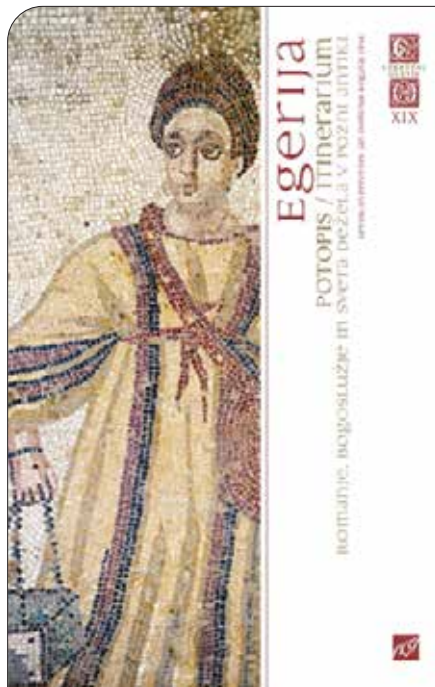
EGERIJA: POTOPIS/ ITINERARIUM. ROMANJE, BOGOSLUŽJE IN SVETA DEŽELA V POZNI ANTIKI

Jan Dominik Bogataj (ur.)

Društvo Mohorjeva družba, Celjska Mohorjeva družba, Teološka fakulteta (2020)

Kot devetnajsti zvezek v sloviti zbirki Cerkveni očetje je nedavno izšlo delo, ki velja za enega najpomembnejših zapisov (krščanske) ženske avtorice iz pozne antike. Egerijin potopisni dnevnik romanja po svetopisemskih krajih je izjemno pomemben zgodovinski dokument, dobro poznan v širšem strokovnem okolju. Predstavlja okno v svet spoznavanja Svetega pisma, (bogoslужnih) navad in okolja s konca 4. stoletja.

Izdaja, ki prinaša latinsko besedilo skupaj s slovenskim prevodom in številnimi opombami, ponuja neprecenljiv zaklad informacij za različna področja proučevanja, kot so arheologija in topografija Svete dežele, oblikovanje krščanskega bogoslужja, zgodovina meniškega življenja, razvoj latinskega jezika, svetopisemska eksegeza, itinerarium (potopis) kot literarna zvrst ter nasploh fenomen potovanja oz. romanja v pozni antiki. In še bi lahko naštevali. Egerija denimo poroča, da so v Edesi brali iz »svetega Tomaža«, drugje »Dela svete Tekle« itd., kar odpira zanimivo vprašanje oblikovanja kanona oz. statusa kanoničnosti posameznih knjig Svetega pisma v zgodnjem obdobju Cerkve. Pomemben je tudi opis katehumenov, ki so se za sprejem morali predhodno temeljito izobraziti v poznavanju Svetega pisma, kar odpira zelo aktualno vprašanje verske izobrazbe in pedagoškega procesa (na vseh ravneh). Nedvomno je zelo pomembno tudi, da v zapisih Egerije ni moč

zaslediti za kasnejši čas tako značilnega ostrega ločevanja med Staro in Novo zavezo. Egerijini obiski številnih starozaveznih krajev pričajo o tem, da je bila Cerkev v svojih začetkih tesno povezana z izročilom in knjigami Stare zaveze ne le na teološki in dogmatski ravni, temveč na praktični, vsakdanji, življenjski.

Avtor spremne študije, urednik in prevajalec slovenskemu bralcu ponudi znanstvenokritično izdajo prevoda, ki ga spremljajo številne opombe oz. komentarji, bibliografija in pet zemljevidov. Obsežen uvod, ki zajema

avtorstvo, romanje v zgodnjem obdobju krščanstva, jezik, literarno zvrst potopisa, ovrednoti delo in ga umesti v širši znanstveno-strokovni diskurz. V opombah so obsežno razloženi biblični pojmi, topoi, izrazi, najdemo tudi številne sklice na druga sorodna dela, cerkvene očete in druge antične vire. Avtor v opombah ovrednoti tudi zmotna prepričanja, ki nosijo sledi časa oz. verskega prepričanja določenega časa in stopnje znanosti. Posebno vrednost izdaje predstavljajo dodatki, ki prav tako predstavljajo izvirni prevod nekaterih krajših potopisnih zapisov iz časa pred Egerijinim potovanjem ali po njem oz. različne zgodnjekrščanske zapise glede koncepta romanja.

Vsekakor knjiga, ki ne sme manjkati na nobeni polici zaljubljenca v Sveto pismo, svetodeželskega romarja (preteklega oz. prihodnjega) ali avanturista, ki išče ideje za nove podvige. •••

foto: Jana Barba

Občestvena molitev ob Božji besedi: »Veselite se v upanju, potrpite v stiski, vztrajajte v molitvi.« (Rim 12,12)

Kdo bi me mogel bolje razumeti in potolažiti ter mi svetovati kot prav On? Moj Bog, ki je pretrpel največjo stisko in prestal grozovito bolečino zapuščenosti. In potem vstal v večno slavo. On me razume. In ker mi le On daje resnično in trdno upanje, se bom vedno zatekala k Njemu.

Vztrajati je včasih zelo težko. Zato Te prosim, moj Gospod, da mi pomagaš vztrajati v pogovoru s Teboj, tudi takrat, ko mi je najbolj hudo. Pomagaj mi vztrajati ob Tebi, tudi ko mi gre dobro in sem v nevarnosti, da se mi zazdi, da Te ne potrebujem. Iz globočine srca Ti pravim: Ti si moje upanje, Ti si moje veselje, s Teboj želim živeti, s Teboj želim hrepeneti po večni sreči, ki me čaka v večnosti ob Tebi. Do takrat pa se bova še naprej srečevala v molitvi. Midva in najini bratje in sestre.

Veselim se. Upam in zaupam. Vate. Vedno. Moj Gospod in moj Bog. Amen.

BRANKA OŽEK, voditeljica DMŽ

Gospod, ti si povsod navzoč. Tudi v prebujajoči se naravi, polni brstenja in cvetenja. V veselem upanju polagam v zemljo drobna semena. Tebi, ki vse oživljaš, verujem, da jim boš dal moč, da vzklijejo, rastejo in dajo sad.

»Tako, da ni nič tisti, ki sadi, in nič tisti, ki zaliva, ampak tisti, ki daje rast, Bog.« (1 Kor 3,7)

Tudi v mojo dušo seješ semena Božje besede, Ti sam si to seme. Vztrajam, čakam in upam, da se tudi v meni nekaj zgodi. Trdota srca in zavrtost sta oviri, da Tvoja beseda v meni še ne rodi zelenega sadu. V meni si, kličeš me, vabiš me, naj sodelujem s Teboj, in govoriš: »Nikar se je ne boj, saj sem jaz s teboj, da te rešujem.« (Jer 1,8)

O, Bog, pošiljaš me v puščave vsakdanjega dne. Skozi stiske življenja me oblivaš z zastonskimi milostmi in darovi. Tvoja beseda mi daje veselje, moč, upanje novega dne – ne samo zame, tudi za tiste ljudi, ki so željni Tvoje pomoči. Vsak dan jih prinašam v Tvoje ljubeče srce in skrbne roke. Skupaj v molitvi odganjamo strahove testov, različne stiske številnih bolnih in nemočnih ljudi.

V občestvu cerkve pa le Ti večno vztrajaš, trpiš, odrešuješ. Ob Tebi vztraja, moli in upa mnogo vernih in preprostih ljudi. »Slavi moja duša Gospoda, vsa moja notranjost njegovo sveto ime.« (Ps 103,1) Amen.

STANKA KNEZ, voditeljica DMŽ

Gospod, ob tebi se upanje v meni vedno znova hrani in ohranja. Nikoli ga ne izgubim, saj ti popolnoma zaupam. Vsak dan znova mi v molitvi dovoliš vstopiti v globine svojega usmiljenega srca, ki me odrešuje. Nikoli te ne bom mogla dovolj slaviti za vso ljubezen, Gospod. Izročam se ti. Sprejmi me, Gospod. Amen.

SONJA TOPLER, voditeljica DMŽ

SANJE VSAKEGA STARŠA:

Brž ko slišijo z ušesi,
so mi pokorni ...
(Ps 18,45)

KO PRIDEŠ H KOLEGU NA OBISK
IN MU PRED HIŠO POŠLJEŠ SMS:

Glej, stojim pred
vrati in trkam.
(Raz 3,20)

ON: "HEJ, AM ... A TI JE VŠEČ KRUH?"

ONA: ...

ON:

Nikoli nisem bil
spreten v
besedah ...
(2 Mz 4,10)

MED JUTRANJO MAŠO
MALO BOM ZAPRL OČI, KAJ SE MI
PA LAHKO ZGODI?

Na oknu je sedel mladenič, po
imenu Evtih, ki je med
Pavlovim dolgim govorom
trdno zaspal. V spanju je
padel s tretjega nadstropja in
pobrali so ga mrtvega.
(Apd 20,9)

TISTA TETA, KI NE ZNA IZKLOPITI
CAPSLOCKA NA FACEBOOKU:

POGLEJTE, S KAKO
VELIKIMI ČRKAMI
VAM PIŠEM S
SVOJO ROKO!!
(Gal 6,11)

GREŠ NA MORJE ZA 3 DNI:

Odpravil se je torej na
pot, vzel s seboj deset
talentov srebra, šest
tisoč zlatnikov in deset
prazničnih oblačil.
(2 Kr 5,5)

Zavod Biblično gibanje si prizadeva, da bi bilo SVETO PISMO (BR 22) čim širše dostopno.

Širiti in razlagati Sveto pismo v občestvu Cerkve. Pospeševati raziskovanje, študij in izobraževanje na vseh področjih biblične kulture. Povezati biblične skupine.

Biblična zaveza

Skupnost bralcev, ki se med seboj podpirajo pri branju, poslušanju in premišljevanju Božje besede.

Biblične skupine

Različni pripomočki in metode za delo s Svetim pismom ter ideje za delo v bibličnih skupinah.

Biblična šola

Odgovor na spodbude papeža Frančiška, kako vsak dan brati Sveto pismo v občestvu Cerkve.

NAROČI ZDAJ

BOŽJA BESEDA DANES

Revija
Bibličnega gibanja

Odkrijte bogastvo Svetega pisma in lepote življenja z Božjo besedo.

